

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:

Egész évre . . . 8 frt — kr.
Negyedévre . . . 2 „ — „

Helyben házhoz hozva:

Egész évre . . . 10 frt — kr.
Negyedévre . . . 2 frt 50 kr.

Vidékre postán szállítva:

Egész évre . . . 12 frt — kr.
Negyedévre . . . 3 „ — „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáczai u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, augusztus 27.

Bánffy Bécsben.

A három év óta tartó kiegyezési alkudozások alatt vajjon hanyadszor várjuk már a miniszterelnök bécsi utjától, hogy meghozza a kiegyezési válság megoldását? Csak a legutóbbi két hét alatti kétszer hirdette már a hivatalos sajtó, hogy itt a végleges megoldás ideje. Előbb Ischlből várták a döntést, azután a múlt heti budapesti közös miniszteri konferencia eredményétől várták azt. Véget értek ezek is, — de az eredmény még mindig várat magára. Bécsbe kellett ismét felutaznia a miniszterelnöknek, hogy az eddigi közeledéshez, vagy megegyezéshez megnyerje a korona jóváhagyását.

Mert úgy híresztelik a kormány lapjai, hogy a múlt heti budapesti konferencia nem maradt eredmény nélkül. A két kormány között — úgy mondják, — közeledés, sőt egy-két pontot kivéve megegyezés jött létre.

Miben áll azonban ez a közeledés vagy megegyezés? — a kormány nem tartja még szükségesnek tudatni pártjával, melynek felelős. Egy hét múlva megnyílik a parlament, akkorára teljesen kész programmal kell a kabinetnek a Ház elé állani. Addig tehát nem is ítéltjük meg

a helyzetet és a kormány tervét, csak a félhivatalosak közleményei, magánértesülések és a sajtó kombinációi alapján.

Ezek a források pedig arra engednek következtetni, hogy ez az állítólagos »közeledés« bajosan fogja közelebb hozni a kormányt a nemzeti közvéleményhez, hanem még inkább eltávolítja attól.

Az ischli konferencia eredménye, melyet oly nagy diadal gyanánt kürtölt a kormány sajtója, hogy t. i. — ha alkotmányos uton nem sikerül megkötni a kiegyezést Ausztriával, akkor vámszerződést kötünk — — vámsorompó nélkül, ugyanis eléggé megbontotta a nemzeti közvélemény egységét, mely a legnehezebb napokban, mikor a miniszterelnök lapjai azt hirdették, hogy a magyar kormány rendületlenül áll az önálló rendelkezés talaján, pártkülönbség nélkül mellette nyilatkozott.

A budapesti konferencia eredményeként konstatált »közeledés« még nagyobb fogja tenni ezt a szakadást.

Azt u. i. egyhangulag hirdeti a kormány és ellenzék sajtója egyaránt, hogy Thun gróf, osztrák miniszterelnök semmi esetre sem vállalja el a Badeni—Bánffy-féle kiegyezési javaslatokat, melyek ápril végén a két parlament elé kerültek.

Ezeket a javaslatokat minden fogyat-

kozásai és nagy hibái dacára is elég jól fogadta a magyar közvélemény, mert jelentékeny jogokat és jelentékeny összegeket szerzett volna vissza, melyeket az utóbbi három évtized alatt eljátszott kormányaink gyengesége és nem törődősége. A fogyasztási adók reformja, az osztrák-magyar bank új szervezete és a nyereségben való részesedési arány, az őrlési engedély megszorítása stb. olyan eredmények, amelyek mellett még azt is elnézték vagy inkább eltűrték volna, hogy tovább is meg legyen kötve kezünk az osztrák ipar terjeszkedése ellen és hogy tovább is ki legyen szolgáltatva mezőgazdaságunk keserves eredménye Ausztriának.

És most, hogy az alkotmányosságnak legalább a színezetét megmentsük, éppen ezen jogokról és előnyökről kell lemondanunk és mindezeknek betetőzéseül jelentékenyen magasabb kvótát fizetnünk.

Bánffy ugyan — mint lapjai írják — nem ígerte meg a kvóta-emelést, hanem újabb kvóta tárgyalásokra s evégből a Reichsrath mielőbbi összehívására utasította Thun grófot, de tekintettel arra, hogy a magyar kvóta bizottság már júniusban önkénytelen indítványt kvótánk emelésére, alapos a félelmünk, hogy a hosszú vajadás vége nagyobb terhet hoz majd országunkra.

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

V é r.

Írta: Prigl Olga.

A színházból ballagtak hazafelé úgy tíz óra tájt, nemes Bakucza András csizmadia mester a feleségével, született Petri Borbálával. Az este hűvös volt, gyér eső szitált a poros uton, a felleges ég mögül helyt-helyt kibuvó hold fénye s a boltajtók előtt pislogó gyér petróleumlámpák, — együttesen se tudták megakadályozni, hogy Bakucza uram nagyokat ne botoljék a sötéttségben.

— Ne te, ne, — korholta önmagát, jámbor, istenfélő ember léte nem fakadván egyéb káromló szókra, de a nemzeti asszony utóbb megsokalta ezt is. Hiszen mindig éppen akkor vágott szavába a férje, a mikor a leghatásosabban tudta utánozni a darabot.

Ujabb csetlés. De már erre föl pattant Bakuczáné:

— Ugyan az Isten áldja meg magát, hát nem tud egy kicsit a lába alá nézni, vagy az öreg apja kincsét keresi, mi . . .

Köhögött András zavarában. Röstellte a dolgot a felesége előtt, a ki nagy tekintély

volt az ő szemében. Pedig most éppenséggel igen ártatlan volt a dologban. Oldalt surrant el mellette valaki, valami asszonyszemély. Annak a fodrára lépett rá, a mi kibomlott hosszában s úgy rátekerődött a lábára mint a kígyó. A tulajdonosnéja visszafordult s a holdvilág is éppen abban a perczben bujt elő egy nagy rongyosszélű fekete felleg mögül.

— Bocsanatot kérek, — mondta a fiatal nő s összefogta a könnyű ruháját. Egy kis apró leányt vezetett kézen fogva, arra takarított egy berliner kendőt.

— A színészné, — sugta a férjének Petri Borbála és kíváncsian hajolt előre. Valahogy úgy egész közéről szerette volna látni az asszonyt, a ki tud sirni, nevetni parancs módra. Megszólította, mint a hogy illik:

— Hazafelé kedves ténsasszony?

A fiatal nő visszanezét, aztán halkán, bizonytalanul felelt:

— Igen . . .

— No a lelkem, milyen szelid, mint a galamb . . . Majd megint hangosan folytatta:

— És nem tetszik meg fájni abban a lenge ruhában, kérem . . .

A kis leány kezdett el sirni s az asszony nem ért rá a feleletre. Azt csicsisgatta, abajgatta.

De már erre Bakuczáné se fojthatta vissza a részvétét. Leguggolt a kis leány mellé s olyan édesen tudta vigasztalni, becézgetni, hogy az menten elhallgatott. Egyet, kettőt piszegett, aztán egész bizalmasan odasimult a ruhájához.

— Messzire tetszik lakni? — kérdezte Bakuczáné újból az asszonyt.

— Igen, — vagy akarom mondani, magam se tudom, talán . . . Tetszik tudni, a háziasasszonyunk egy kicsit goromba s ha előre nem fizetünk neki, mindjárt ijesztget, hogy lecsukja előtünk a kapuajtót. De hisz azt hiszem csak tréfált . . .

Bakucza uram is beleszólt erre:

— Csak nem is bolondult meg, hogy kizárja a ténsasszonyt ebben a hűvös időben . . . Kérem czudar egy idő ez, még csak augusztus . . .

A kis leány nem akarta elengedni a Bakuczáné szoknyáját, annak meg nagyon tetszett, hogy a gyerek úgy húzódik hozzá.

— Pedig nekem sohasem volt, — mondta és sóhajtott egyet. Tubiczám, — hajolt le hozzá újból, a mig megcsókolta a kis leány arcát. Milyen finom a bőre, akár a selyembársony . . .

Az eső kezdett el újból cseperegni s Bakucza uram a felesége állítása szerint, először mondott életében okosat, a mikor illedelmesen

SZÜLŐK
figyelmébe!

Az iskolaév kezdetére
gyermekeknek
GZIPÖK, KALAPOK, INGEK, GALLÉROK
és kézelők, zsebkendők, harisnyák
A legjobb és megbízhatóbb minőségben, ugyancsak
utazókofferek és esőernyők.

ARANYI és ROTH-nál

Nagyvárad, Zöldfa-utca

Áruház 36. sz.

A legújabb táviratok szerint a magyar minisztertanács elfogadta a szakminiszterek álláspontját az osztrák követelésekkel szemben. Hisszük, hogy ez az »álláspont« annyit jelent, hogy nem engednek az országgyűlés elé terjesztett javaslatokban kivívott jogokból és biztosított előnyöktől.

De ha csakugyan ennyit jelentene is ez az »álláspont«, — vajjon tud-e annak érvényt szerezni Bécsben Bánffy miniszterelnök? Nem fog-e megint a lefelé való licitálás sikamlós talajára lépni?

A kiegyezés válsága.

A magyar miniszterek tegnap délután 2 óráig tanácskoztak, mely tanácskozmány egy könyvatos jelentése szerint azon eredménnyel végződött, hogy a minisztertanács magáévá tette a miniszterelnök és az egyes magyar szakminiszterek megállapodásait az osztrák miniszterekkel.

Hogy azonban miben áll ezen megegyezés lényege, azt mindeztideig nem tudjuk, hogy ezen közös megegyezésben, mely már a király előtt van, vajjon melyik álláspont jutott tulsúlyban kifejezésre; nem tudjuk, hogy áprilisban a kormány által benyújtott javaslatok a kiegyezés pénzügyi és gazdasági kérdéseit illetőleg mennyiben állanak még fenn, vagy egyáltalában még érvényesek-e. Ami a félhivatalos által hangoztatott megegyezést illeti, az is a jelenségek-ből ítélve elég kétes értékű. Egy szó mint száz, keresztül éltünk már egy csapat bizottságot — eredmény semmi, egy csapat tanácskozást, melyről kétségkívül, mint ez utóbbiról is, az lett hangoztatva, hogy bizton eredményre vezet és ennek dacára az eredmény mégis semmi.

A kiegyezés válságát illető igen érdekes értesüléseink a következők:

Budapest, aug. 27. (Saj. tudós. táv.) A tegnapi minisztertanács, mely két óráig tartott, magáévá tette a magyar minisz-

terelnök és a közgazdasági szakminiszterek által az osztrák miniszterekkel folytatott tárgyalásokban elfoglalt álláspontot.

Budapest, aug. 27. (Saj. tudós. táv.) Bécsből távirják a »Bud. Tud.«-nak: Ó Felsege *Bánffy* báró miniszterelnököt és *Lukács* dr. pénzügyminisztert, kik ma reggel ide érkeztek, 11 órakor közös kihallgatáson fogadta.

Budapest, aug. 27. (Saj. tudós. táv.) Délután a király báró *Bánffy* Dezső és gróf *Thun* miniszterelnököket fogadta kihallgatáson, melynek következtében a királyi döntés holnap-holnapután várható. Sikertelenség esetén báró *Bánffy* kabinetjével együtt még jövő hó 5-ike előtt lemond.

Egységben az erő.

A napokban tartott katolikus körök országos kongresszusa alkalmából lett megtartva egy konferencia a keresztény fogyasztási szövetkezetek küldöttjei között. Ez utóbbi konferenciának alternatív céljai voltak. A szövetkezetek küldöttjei ugyanis számoltak azon igazsággal mielőtt összegyűltek, hogy t. i. a szövetkezetek sikeres működésének előmozdítására okvetlenül szükséges egy központ alkotása, mely az apró-cseprő szövetkezeteket rendezze, utasítással a szervezés munkájában ellássa és hogy a központi szövetkezetből a vidékiek szükségleteiket jutányos áron kielégítsék. Így a konferencián egybegyűlt küldöttek egy központot akartak alakítani a ker. fogyasztási szövetkezetek számára, egy másik vélemény, mely hihetőleg előbb-utóbb közös véleményévé válik az intéző köröknek, a ker. fogyasztási szövetkezeteket illetőleg a *Károlyi* Sándor gróf féle »Hangya« központot akarja összeköttetésbe hozni.

Ez utóbbi minden tekintetben a ker. fogyasztási szövetkezetekre nézve igen jó hatású elv mellett lép most sorompóba *Szmrecsányi* Pál szepesi püspök egy, a megyei papsághoz intézett körlevélben felhívja azokat, hogy a »Hangya« központi szövetségbe vezessék be a vezetésük alatt álló f. szövetkezeteket.

»A szövetkezetek sikeres működésének elő-

mozdítására s a lelkesítársaimra nehezedő felelősség megkönnyebbitése leginkább a szövetkezetek országos kötelékének oly intézményétől várható, mely azok közös központját képezve, lehetővé tenné, hogy áruikat jó minőségben, a közvetítők drága szolgálatának igénybevételével, a legelső forrásokból szereztessék be s e mellett tanácsaival és az egész ügyvitelre terjedő szakszerű és rendszeres ellenőrzés gyakorlásával a szövetkezetek egészséges működését biztosítsák s a hibáknak és visszaéléseknek mindenkor elejét vehetné« — mondja a körlevél egy helyén.

Ha egy ily szervezet szükséges, ez bizonyára megtalálható a »Hangya« központi szövetkezetben.

Rulikovszky Kázmér emléke.

Tegnap volt *Rulikovszky* Kázmér, szabadságharcunk egyik mártírjának halála évfordulati napja, mely alkalommal, mint minden évben, requiem volt az újvárosi plebánia templomban. A katefalk a legnagyobb diszben pompázott, ez a Kegyelet temetkezési intézet érdeme, mely ebben is hű jelszavához; a ravatalon koszoru is volt s gyászfátyollal bevont nemzeti zászlók, ez a 48-as párt kegyeletéből került oda. De hol volt a részt vevő közönség?

Az egyház teljes diszszel vette körül a ravatalt, a polgárság egy része szorgos napi munkáját, melylyel nem egy, napról-napra szerzi kenyerét, elhagyta, hogy kegyeletét lerója a nagy halott iránt, a rendes templomba járók is ott voltak, csak akiknek ajkairól annyiszor hallottuk dörögni, zokogni, vagy susogni a hazafiságot a páthosz kívánalmi szerint, a szereplő férfiakat, a mindenre időt találó vezérembereket nem lettük sehol. Ötvenedik évfordulója következik *Rulikovszky* halálának. Számítsuk az éveket? Hagyjuk tán abba inkább? Mert még jubilálni kellene.

Még egy épületes dologról!

Most volt a váradi színészet 100 éves jubileuma. Annyi szépet hallottunk a színészet nemzeti missiójáról, hogy komolyan kellett vennünk, mint ahogy mondva volt. *Wlassics*

felkérte a színésznő ténsasszonyt, hogy ha nem vetné meg szerény házukat, hát töltsék náluk az éjszakát.

Nem is nagyon szabadkozott az, csak a kezüket szorongatta, hogy ő hogy hálálja meg a nagy szivességüket.

Bakucz néni befektette őket a tiszta szobába s aztán reggelre azt álmodta, hogy ő biz nem is ereszt el onnan az asszonyt. A színházba eljárhatnak ingyen és nem kíván egyebet tőle: De nem is volt hűségesebb publikuma a társulatnak Bakucz néniéknél. A derék csizmadia olykor akkora tapsolást vitt véghez a kérés tenyereivel, hogy a falak is megremegtek belé.

A kis lány persz hogy náluk maradt. A néhány nap alatt ugy a Bakucz néni szívéhez nőtt, hogy szinte egészen a magáénak gondolta.

— Dehogy engedném el kóborolni, — mondta önérettel, még eltanulná tőlük. Pedig csak hiába, dologtalan faj ez a színésznép, becsületesebben megélné valami más kenyéren.

Bakucz uramnak se volt ellene kifogása. Az anyjával megbeszélte, — persze ugy Isten nevében, hogy fizet a gyerekekért minden hónap elején. És oly igazán sirt az asszony, mikor elbucszott tőlük, ugy a lelkéből, hogy még zörgős parasztszekérről is visszaintegetett feljűk százszor is.

Négyen voltak fölpackolva a kocsi. A kövér színigazgató, a piros kalapos primadonna, a borotvált képű komikus és a Bakucz néni ténsasszonya, a kit »drámai szende« névvel jegyezték meg a lila sokszorosító tintával irt színlapon.

De bizony esztendőről esztendőre kevesebb gázsit fizettek neki, mert hogy egyre lejjebb ment a szegény.

Már kivágott ruhát se tudott felvenni, olyan nagyon sovány volt a nyaka. Az ura kintozta sokszor, a míg élt, — pletykálta felőle a primadonna, a kivel szintén beszédés lett Bakucz néni.

— No hogy a jó Isten vezérelte hozzánk azt a kis angyalt, — mondogatta el olykor az urának, mikor a színészlányról beszélgettek. Mert bizony egészen a magukéknak mondhatták, — alig esztendőre. A primadonna ugyanis volt olyan kegyelettel, hogy megirta Bakucz néniéknak a hónap elején, mikor a pénzt szokta volt küldeni a ténsasszony a kis leányért, — hogy ne várják többé, mert az bizony már a másvilágról nem küldhet, ha addig még olyan pontosan fizetett is.

— Nyugodjék békével, — mondta áhitattal Bakucz uram és keresztet vetett magára.

— Nem leszel te azért árva, — pilyergtt Bakucz néni és ölébe kapta a színészlányt. Felnevelünk, férjhez adunk, sokkal jobban járál így, mintha az anyád nyomoruságára jutottál volna.

Oda simult a kis leány megint az asszonyhoz és nézte nagy csodálkozva, hogy miért hull annak a könnye. Nem értett ő még abból semmit.

De az idő telt, mult. Szép karsu leányvá serdült a kis vézna színészlány, s ügyes volt mindenre. A kertben, Bakucz néni körül a konyhán, de meg Bakucz bácsinak is ugy tudott segíteni, akár hetipiaczkor, akár vásárkor.

A nyájas, szép beszédjével kétszer annyi portékát eladott, mint más. És aztán egyszer, — óh Istenem, de csak Bakucz néni tudná azt elmondani olyan keservesen, siralmasan, mint a hogy történt. Vására mentek, — hogy ugyan minek is mentek el.

Az uton visszafordulhattak volna, mert a kocsi rudja is -ltörött, de ők nem is gondoltak semmi rosszra. Ment is minden pompásan, az idő szép volt, — kellemes, hűvös őszi nap, a népség csak ugy toladott a ponyva alatt, amny volt a vásárló. Bakucz néni a férjével element a szücsök felé, hogy majd bundát néznek, mert a Bakucz bácsié már nagyon viselt volt, — jóformán megvedlett. Ott alkudoztak majd egy óráig, hiszen ráértek, a maguk sátorában a leány és Miska inas foglalatoskodott, gyors eszű, kezű mindkettő, bátran rájuk hagyhatták. Ki is választották nagysokára a legszebbeket s leolvasták a szücs markába szép csengő ezüst forintokban, — avval hallagnak tovább.

No és mit látnak. A Miska odaül a sátorfához és sír, ri. A szurtos tenyerétől csupa mocsok volt az arca. Meg megrázogatta kedélyesen a gazdája:

— Hat téged mi lett bolond?

— A kisasszony, — nyögte keservesen Miska, a kisasszony... Element a komédiás urral ni, — és azt mondta: Isten áldjon meg Miska, csak akkor látsz te már engem, ha bársony hintóval állok meg Bakucz bácsiek előtt... Ezt a kis czédulát hagyta gazdameknak...

Abban is csak ez állott épen. Pártfogója

is komolyan veszi a nemzeti missiót, mert ő a mondója a jubilaris albumban: »És ha a magyar színművészet az emberi szenvedelmek ábrázolása közepette ébren tudja tartani a nézőkben a honszeretetet akkor a magyar színpad a nemzet erkölcsi erőinek hatalmas vára, a mely megérdemli, hogy fölépítéséhez — ha csak egy porszemmel is — minden magyar hozzájáruljon.«

Ennek az előre bocsátása után ennyit. Aki minden évben rendezzi ezt a gyásznapot, el ment most is mint máskor a színház főnökéhez, ki jelenleg *Bölony* intendáns s kérte, engedné meg, hogy a színház énekkara vegyen részt a requiemen. A válasz rövid volt és kiábrándító. Ezt a színházat az állam szubvencionálja, tehát ilyesmiben részt nem vehet.

Ugy tudjuk, hogy Rulikovszkyt nem a magyar állam lövette agyon, úgy tudjuk, hogy éppen a magyar állam születéséért küzdve esett el s az bűn számba jön ha a magyar állam által szubvencionált színház a magyar állam egyik mártírja sírjához kegyelettel járul. Hol van hát a Wlassics által emlegetett missió? Bizony így a színház nem nemzeti intézmény lesz, hanem komédia.

Szép finálé a jubileum után. A színház jubileumát megünnepeltük mi, a mi hősrünk ünnepeit nem ismeri a színház.

Vissza emlékezünk egy bájos képre a multból.

A kétségbeesés napjaiban Rulikovszky sírján minden nap friss koszoru volt. A beamter had ezt nem tűrhette és zsandárokkal őriztette a sirt. Mégis ott volt naponkint a koszoru. Egyszer aztán meglett fejte a csoda. Kisült, hogy Nagyvárad legelőkelőbb hölgyei teszik oda a koszorukat.

Megcizálták a hölgyeket. Nagyon szigoruan megintették, be is zárták őket, de a koszoru újra megjelent a siron.

Új vizsgálat jött.

— Miért tesz koszorut a sirra? kérdezte a zsandár-parancsnok az első hölgytől?

— Mert szerettem, aki alatta nyugszik.

Igy vallott mind s így nem lehetett tenni a koszoru ellen.

akadt, a ki kitanítja színésznőnek, le fog előtte borulni a világ és akkor bársonyos hintóval fog eljönni a jó Bakucza bácsiért és Bakucza néniért, ne is keressék addig . . .

Csak megsápadt az egy pár ember, de nem szólt, nem sirt. Csak a kocsin, ahogy hazafelé mentek, fennülve a nagy vasalt lánán, néztek egymásra szomoruan s az egyik a másikkal mondta:

— Tudtam, hogy nem lesz benne köszönet, tudtam, a vére olyan, az . . .

— Tudtam, megmondtam régen, — bölintgatott az asszony, pedig dehogy tudták, dehogy gondolták volna róla.

Az asszony olykor megtörtülte a szemét a kötőjével, a vásáros kocsi elébük hajtottak és nagy port vertek fel, azt hozta okul, hogy Bakucza uram rászólt:

— Ugyan ne sirasd . . .

... Évek multán, nemes Bakucza András csizmadia mestert és feleségét született Petri Borbálát a vidéki színtársulatok egy zománczott ezüst babékoszorúval lepték meg, mint a színművészet mecenásait. Pedig ha tudták volna, hogy az az egy pár ember csak azért járt hűségesen az ő sokszor siralmas, nyomoruságos komédiákra, hogy a hűvös, csepergős éjszakán haza bandukolva találhassanak egy vékony, sápadt alakot, a kitől megkérdezhessék: — Nem fázik kérem abban a leuge ruhában?

... A bársonyhintót nem várták soha.

Szép látvány lehetett a kihallgatási jelenet, de hát persze azok ingyen cselekedtek, akkor még nem volt — szubventió.

A spanyolokról.

Angolból* fordította: Dr. Némethy Gyula.

A spanyol ember, aki most ismét megjelent vagy jobban mondva kénytelen volt megjelenni a világ előtt, némileg vegyes érzelmeket kelt azokban, akik igazán ismerik.

Carlyle asszony mondotta De Quincey-ről, hogy fölváltva hol megölelni, hol meg eltaszítani szeretne volna őt, — megölelni, mert szeretetre méltó kis ember volt, eltaszítani czéltalan és gyámoltalan szokásai miatt, melyek csaknem kiállhatatlanná tették őt a pontos, keményfejű skót asszony előtt. Mihelyt valaki elérte azt a pontot, hogy kezdi ismerni a spanyolt bensőleg, nem csak társadalmilag, de üzletileg is, rendszeren ilyenforma érzés támad benne. Akik egyáltalán nem, vagy csak másod-kézből ismerik, tarthatják a spanyolt kegyetlen teremtnak, a ki csak azért támad föl lomhaságából, hogy vérengzésnek adja át magát. Ez a jellemzés azonban oly közel jár a valósághoz, mint az a régi kontinensi szóbeszéd, hogy az angol brutális, eladja a feleségét s unalomból öngyilkossá lesz. Hogy a spanyol is képes kegyetlenségre, az igaz, valamint a többi fajok is. Alig lehet könnyebb dolog, mint a francia gyilkolások lisztáját állítani össze az egész történelmen át le napjainkig, a »Commune« idejéig. És mégsem nevezhetjük a francziát kegyetlennek, vagy legalább nem mondhatjuk, hogy ez a megkülönböztető jegye. Sőt még a spanyol gyarmatok története sem oly iszonyu, mint azt a theorika föltüntette. A gyarmat-törvények emberségesek voltak, s hogy végre is lettek hajtvva, az bizonyítja legjobban, hogy a dél-amerikai kontinensen nemcsak megmaradtak a benszülöttek, de csaknem magukba olvasztották hódítóikat. A gyengébb szigetlakók ellenben

* David Hannay, in the »Pall Mall Magazine«. Public Opinion. August 5. 1898. Természetes dolog, hogy ez elfeledtetés minden állításával nem érthetünk egyet, de tárgyilagossá, magvasnak, eredetinek találjuk azt. Ford.

ép úgy pusztultak el előttük, ahogy a szegény feketék elpusztultak Tasmániában az angolok színe előtt, vagy New-Zealand-ban, vagy akárhol másutt. A betegségek, s az erős italok, melyeket a fehér ember magával hord, sokkal végzetesebbek, mint kegyetlensége. Az európaiaknak, akik valaha színes ember-lakta szigetet birtak, nem igen van mit szemükre vetni egymásnak kegyetlenség dolgában. Németország, a mely aránylag későn jutott ilyen (gyarmati) előnyök élvezetéhez, a kegyetlenségek máris csinos lisztájával járul az »Aborigines Protection Society« levéltárához, a belgákról pedig éppen csúf dolgokat beszélnek Congo vidékén.

Itt természetesen azt felelhetné valaki, hogy ha a többi hódítók és telepítvényesek bűnökét is követtek el, melyeket feledésnek átadni nem lehet, de mégis azzal végezték, hogy rendet és civilizációt alkottak, amit a spanyolok nem tettek. És erre az ellenvetésre nagyon nehéz lenne kielégítően válaszolni. A spanyoloknak valóban az a nagy hibája, s a bukásának oka, hogy a spanyol »legüzletietlenebb« valamennyi nemzet közt.

Ismeretes dolog mindazok előtt, akik valaha spanyollal üzleti összeköttetésben voltak, hogy a spanyol képtelen egy részvénytársaság vezetésére. Ő maga lehet ügyes kereskedő, szorgalmas munkás a saját számlájára, hanem hogyha összeköttetésbe hozzuk másokkal, az eredmény bukás leend. Nem tudnak együtt dolgozni, se alávetni magukat valamelyikőjük vezetésének és csúf oldala jellemüknek, hogy nem igen biznak egymásban. Mindegyik attól tart, hogy a másik föltüti. Mindenik saját alantaisaival iparkodik betölteni minden helyet. A helyeket szaporitják, hogy eleget tehessenek mindenkinek, a pénzt szórják, a munkások szaporítása aztán tönkreteszi a mű sikerét. Az időt megvitattással töltik el, az eredmény: csőd. Aztán jó a francia, angol vagy német syndikátus, s szépen prosperál, ahol a hazai erők csődöt mondtak. Tessék átvinni a történetet a politika terére, s egyben világossá lesz, miért komédia az alkotmányos kormányzat Spanyolországban, amint azt minden őszinte spanyol bevallja.

Erzsébet Krisztina.

Irta: Alexandrowna.

Augusztus 28-ika történelmi nevezetességű nap a Habsburgok családi krónikájában: születési évfordulója egy fejedelmi hölgynek, kinek azon sors kegye jutott osztályrészül, hogy a világtörténelem egyik legdicsebb nőalakját, Mária Terézia királynőnket büszkén leányának nevezhette. Erzsébet Krisztina, VI. Károly neje, született Braunschweig-Wolfenbütteli hercegnő volt ezen boldog emlékeztető anya, ki az említett napon 1691-ben született és 1750-ben végébe életét.

Anyja és leánya méltók voltak egymáshoz, ami kiváló testi és szellemi tulajdonait illeti. Midőn az akkor 16 éves hercegnő, mint Károly trónörökös menyasszonya, ünnepélyes bevonulását tartá Bécsbe, mindenkit elbájolt ritka szépsége, kedvessége és szellemes társalgása által. Egy angol hölgy, Lady Vorttey-Montagne, a következőképen emlékezik meg az ifju fejedelmőről: »Egészen el vagyok ragadtatva tőle. Nem mondhatnám ugyan, hogy arcvonásai klasszikusan szabályosak; szemei nem nagy, de roppant kifejezésteljes, okos és szelid pillantásu. Arczbőre a legszebb rózsásfehér, mit életemben láttam. Homloka és orra igen nemes szabásu; szája, különösen ha mosolyog, egy istennőhöz méltó. Haja hosszú, sűrű s a legszebb arany-szőke színű. Aki a hercegnő természetét látta, nem fogja tulzásnak tartani a mit a költők Sunó fejedelmi és Vénus csábitó alakjáról regélnek: minden mozdulata a megtestesült báj

és fenség. Nyaka és kezei gyönyörűek; alig láttam ezeknél tökéletesebb formákat.«

Házassága első éveit az ifju pár Spanyolországban tölté, honnan azonban I. József halála fivérére, Károlyra, csakhamar Bécsbe szólítá vissza, hogy trónörökös kötelezettségeinek eleget tegyen. Szomorú napok voltak ezek más-különbben is az elhunyt urát gyászoló ősi császárvárosra: a pestis iszonyuan dühöngött Bécs lakossága között. A vallásos új uralkodói pár ünnepélyes szent fogadással igyekezett az Isten csapása ellen védekezni. Összes udvarától, minisztereitől körülvéve Szent István templomába vonult fényes processióban, hol a császár térdén állva ünnepélyes esküt tett, hogy Borromei szent Károly, a pestis pusztításaitól oltalmazó nagy szent tiszteletére új templomot fog emeltetni. S valóban, néhány hűvösebb nap be-következte után a járvány szünni kezdett és rövid idő mulva végképp eleavészett. VI. Károly hálás szívvvel tett eleget fogadásának s rögtön megkezdte a pompás Károly-templom építését, a hírneves Fisker-Erlach mester terve szerint. Huszonnégy évet vett igénybe a szép emlékmű emeltetése, melynek portájába a császár a következő feliratot véseté: »Vota mea reddam in conspectu timentium Deum.«

Erzsébet Krisztina jó szívről és bőkezűségéről mai napig is tanuskodik egy évente 8000 frtot jövedelmező alapítvány, mely anyagilag megszorult tábornokok javára, kik 30 évig becsülettel szolgáltak a hadseregben, lett letéve. Nagy öröm uralkodott országszerte, midőn Erzsébet Krisztinának 1716-ban fiugyermeke, Lipót József, asturiai herceg, született. Annál

Mindig nehéz feladat ismerni valamely nép belső társadalmi életét. Rendesen csak akkor ismeri meg valaki behatóan, ha beházasodik a nemzetbe, de ekkor meg teljesen naturalizálódik s képtelen »kivülről« itélni meg azt. Azonkívül soha sem szabad feledni, hogy e tekintetben magában Spanyolországban nagy a különfésülés. Egy nagy tengeri kikötő város kereskedője, bankára egész másként él és gondolkodik, mint egy basztiliai paraszt. Spanyolország azon részeiben, melyeket idegen példák keveset érintettek, nagyon keveset változtak a szokások a tizenhetedik század óta. A nők nagyon el vannak szigetelve. Alig járnak ki, kivéve ha a templomba mennek, vagy az Alamedán sétálnak, amíg a katonazene játszik. A hajadonok pedig rendesen őrizet alatt állanak. Természetes dolog, hogy ez nem vonatkozik a munkás osztályra. Keleten, ahonnan a spanyolok a mórok közvetítésével kétségkívül sokat kölcsönöztek, bizony csak a jobb módúknál szokás, hogy az asszonyok „függöny meggettülnek.“ Azonban spanyoloktól ered az a közmondás: „Tört tojásnak, tyuknak, asszonynak otthon a helye.“ Spanyolország legerősebb részében valóságos botránynak tekintenek, ha valamely férjes nő férjén vagy saját rokonain kívül valamely férfival sétálna. Bizonyára keletről kölcsönözték a spanyolok a „családi becsület“-ről táplált fogalmakat, mely abban kulminál, hogy ne igen emlegessék családjuk nő tagjait. Ismertem egy régi módi spanyolt, aki mélyen megsértve érezte magát, amidőn egy fiatal honfitársa neje egészsége felől kérdezősködött. Amint aztán nekem megmagyarázta a dolgot, ez rossz francia példa, eredménye volt. Az ifjunak azt kellett volna kérdeznie: »Hogy van becses családja.« Őreg ismerősöm egy kissé elmaradott ember volt ugyan, de nézetének egy része ma is uralkodik. Hogy még egy példával éljünk, spanyol bíróság aligha hozna ítéletet egy családfő ellen, aki megölte nejét, leányát, nővérét a rossz viselkedésük mellett. Őt sajnálnák, nem az áldozatot.

Mindazonáltal nem kell azt gondolni, hogy a családi tragédiák gyakoribbak Spanyolország-

súlyosabb volt azonban a csapás a boldog reményeket szövő szülőkre, midőn Isten ezen gyermeket, az ősi Habsburg-család utolsó egyenes leszármazottját egy fél év múlva magához szelítá.

Az 1717 év május 13-ika azonban, Mária Terézia főhercegnő születésével édes kárpótlást hozott a lesújtott fejedelmi párnak. Ez örvendetes esemény alkalmával Erzsébet Krisztina a Mária-Czelli kegyhely számára egy aranyból készült gyermeket csináltatott, mely épp oly súlylyal bírt, mint az elhunyt kis trónörökös — s azon forró anyai szívből fakadó imával ajánlá fel ezen értékes ajándékot a szent Szűznek, venné különös pártfogása és védő szárnya alá a boldogságos Asszony az újszülött kis főhercegnőt. Hogy milyen kegyesen lőn meghallgatva az ájtatos édes anya kérése, arról tanuskodnak a történelemnek Mária Teréziáról szóló fényes lapjai.

A trónörökösön kívül még egy leánya született Erzsébet Krisztinának, a későbbi lotaringiai hercegnő, Mária Anna, ki 1744-ben fiatalon, alig 26 éves korában halt meg. A királynét igen megtörte férjének és ezen gyermekének korai halála, valamint a sok veszély, mely Mária Teréziát és trónját fenyegeté, mivel együtt küzdött és szenvedett a szerető anyja — egészsége mindjokban gyöngült s nemsokára követé kedveseit a sirba. 1750 decz. 21-én lehelé ki nemes lelkét leánya karjai közt, az egykor oly csodálat szépségű és jósága miatt szeretett fejedelmű — a legszebb emléket hagyván maga után mindazok szívében, kiknek alkalmuk volt fenkölt lényét megismerni.

ban, mint egyebütt. Nem gyakoribbak, nem is lehet gyilkos természetűeknek nevezni a spanyolokat, kivéve a tengeri kikötőket s némely déli kerületeket, hol hamar kirántják a kést, ha földühödnek. *Még egyszer ismétlem, nem áll, hogy a spanyol természeténél fogva kegyetlen* Azok a kegyetlenkedések, melynek vádja alól nem lehet öt felmenteni, »üzletietlen« természetéből erednek. Elővigyázat híján megvárja a meglepetéseket, melyek egészen elképzületlenül találják őt. Aztán persze a hanyag, indolens ember dühe fogja el, akit fölzavartak indolenciájából s most vadul üt vág maga körül. Ez a viselkedés bizonyítja legjobban, hogy kormányzatra képtelen, főleg mikor kreollokkal van dolga, akikben az ő hibái megnagyobbodva nyilatkoznak meg. A többi közt ezért vesztette el a spanyol gyarmatait. Mindazonáltal hiba lenne azt állítani, hogy maga Spanyolország hanyatlóban van. A népesség száma csaknem megkétszereződött századunkban s a vidék főképp véghetetlenül jobb állapotban van, mint száz évvel ezelőtt.

TÁJÉKOZTATÓ.

Régészeti és történelmi muzeum (Schlauch park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3-5-ig 10 krért. Kedden és csütörtökön d. u. 3-5 óráig 20 krért. Más időben 50 kr.

Augusztus 28. Az iparos ifjak együletének közgyűlése d. u. 3 órakor.

Augusztus 30. A pénz- és gazdasági szakbizottság ülése a városházán, d. u. 4 órakor.

Augusztus 31. Nyugdíj bizottsági ülés a megyeházán d. e. 11 órakor.

Szeptember 10—11. A lövészegylet szabad díjlövészete.

Szeptember 18. A kerékpáregylet virágkorzója délután a Sporttéren.

Szeptember 24—25. Lóversenyek a nagyvárad gyepen.

Huszdenáros bérgyilkosság.

N i s, augusztus. 26.

Szerbia a bérgyilkosok hazája, sehol nem függ az emberi élet oly vékony szálon mint ottan. A gyilkosság ott megszokott eszköz, melynek segítségével rövidesen végeznek az önkényeskedő, vagy az egyenes lelkű államférfival, a hűtlenkedő feleséggel, a hitelezővel, aki pénzt kér. Egyszóval Szerbia nivellálódik hatalmas arányokban s minden város vágyódik egy-egy topesidoli hírességre, bárha ezt a rekordot mindegyik még sem érheti el. Bérgyilkosok igen olcsón kaphatók, bizonyítja a következő eset is, mely ma a nisi főörvénysek által megbolygatva igen élénken foglalkoztatja Szerbia köreit.

Mladinovits Györgye és Rangyelovits Tódor vannak benne a szószban, mint ezt ilyen esetben Nis közönsége mondja, amely előtt a büntügyi vizsgálatok szoktak lefolyni.

Az esemény történetét adjuk a következőkben:

Rangyelovits Tódort ugyanis nem szerette a felesége s ezen a bajon úgy segített, hogy fölbérelte Mladinovits Györgyét, aki husz dinarért vállalkozott arra, hogy eltegye láb alól. Áldozatát előbb baltával kegyetlenül összedarabolta s holttestét azután egy kutba dobta. Itt találták meg a holttestet 10 nap múlva teljesen feloszott állapotban.

A nisi-i törvénysek most ez esettel kapcsolatban még kettőt tárgyal. Kisült ugyanis, hogy Mladinovits a s-ji feleségét a Nisiva folyóba fojtotta, fivére pedig két év előtt meggyilkolta, hogy 40 frank yi tartozását ne kelljen megfizetni.

UJDONSÁGOK.

* **Szt. Ágoston napja.** Ma, vasárnap ünnepeljük a kegyes életű szent Ágoston püspök emlék napját. Az ünnep alkalmából a nagyvárad szent Orsolya-zárda templomában nagy egyházi pompával megy végbe az isteni tisztelet. Délelőtt fél tíz órakor Makucz Ernő zárda-lelkész szent beszédet mond és Vinkler József vál. püspök ünnepélyes szent misét tart.

* **Nagyboldogasszony napja a görögöknel.** Görög katolikus polgártársaink tegnap tartották meg a Mária menybemenetelének emlék-ünnepét, Nagyboldogasszony napját. A g. kath. székesegyházban nagy mise és szent beszéd volt, délután ünnepélyes vecsernyőt tartottak. A többi gör. kath. templomokban is voltak istentiszteletek a nagy ünnep alkalmából.

* **Áthelyezett iskola.** Az olasz községi fiu iskolát, míg a Korona vendéglőt iskolai czélokra átalakítják, más épületben kell elhelyezni, mert a mostani helyiségét az olasz elemi leányiskola növendékei foglalják el a most kezdődő tanévben. Ez idő szerint más helyiség nem áll a város rendelkezésére, mint a Szent László-téri régi reáliskola. Bizony ez az épület is elég rozoga, de ha az ajtókat és ablakokat kijavítják, elég kényelmes otthont talál ideiglenesen a fiu iskola. Az áthelyezés tárgyában a polgármester elnöklése alatt tárgyaltak Komlóssy József, Réz Mihály és Lovass Zsigmond v. mérnök s megállapították, hogy melyik termekben lesznek az osztályok elhelyezve s minő átalakítások szükségesek.

* **Biharmegye virilisei.** Már említettük, hogy Biharvármegye igazoló választmánya összeállította a jövő évi legtöbb adót fizetők névjegyzékét, a mely a vármegye kiadóhivatalában szeptember hó 1-től 15-ig közszemlére lesz kitéve s az érdekeltek által megtekinthetők. Ugyanezen 15 nap alatt az esetleges fellebbezések az állandó választmányhoz adhatók be.

* **Kérvény vagy rendelet?** Zana Ágoston nagyvárad lakos különös kérvényt adott be dr. Bulovszky József polgármesterhez, a mely csak névleg kérvény s tulajdonképpen követelés. Ebben Zana Ágoston a polgármestert «felelősségénél fogva sürgősen felhívja,» hogy közölje vele azon városi tisztviselők neveit, kik vízhasználati díjak előírását, számfejtését, hátralék-kimutatását és főlzámtását az 1897/98. évekre eszközölték. Mivel a polgármester «mulasztás és bűnpártolás miatt is felelős,» Zana Ágoston hazafias tisztelettel reméli és kéri 48 óra alatt a névsort. Ha valamely akadály merül fel azt is tudassa Zanával a polgármester. — Ilyen hangon van tartva a különben kurta beadvány, a mi legalább is szokatlan.

* **A honvéd-zenekar hangversenye.** Magyar zene volt minden ízében, amelyet Bachó honvéd-zenekari karmester bemutatott a Rózsabokorban. Igazi temperamentum volt a jobbnáljobb magyar nótákban s mindig kijutott bőven az éljen és tapsból a régi szeretett karmesternek és zenekarának. A hangversenyen 4—500 ember gyűlt össze, kik az utolsó számig, éjfélig kitarítottak. Páratlanul szép volt a hymnus instrumentálása és interpretálása, továbbá a magyar putpouri és a Práter. Azt gondoltuk, hogy fokozni sem lehet már azt az elismerést, melyben régebben is részesítette a nagyvárad közönség Bachó karmestert, de tegnap igazi extázisba hozta a publikumot, mely zajosan tüntetett mellette. A honvéd-zenekar igazán méltó országos kitünő hírnevéhez.

* **Elvonultak a honvédek.** A milyen élénk mozgalom volt pénteken Nagyváradon, mikor közel hat ezer honvéd volt összpontosítva, olyan csendes nyugalom volt tegnap, hogy a csapatok elvonultak a hadosztálygyakorlatokra. A budapesti I. honvéd gyalog ezred tegnap reggel vig zeneszóval vonult ki a városból. Tegnap egyelőre csak Biharig vonultak, ahol

egész nap pihenő volt. A budapesti honvédség a gyakorlatok alatt. B.-Diószegen lesz elszállásolva.

*** Hajsza egy pap ellen.** *Havlicsek* Vincze plébánossal megtörtént az a szörnyű dolog, hogy politikai nézeteit nyilvánítani találta s politikai nézete pedig olyan volt, amilyen nem igen tetszett a Bánffy-kabinet satelleseinek, ki lett tehát adva a liberális lapokban a jelszó: Havlicsek plébánost le kell járítani a közvélemény előtt. Egy pozsonyi liberális lap volt az első, mely megkezdte a hajsztát s mikor már minden tárgyat kimerített, csak egyet hagyott még tisztán, Havlicsek Vincze plébános — becsületét, hát azt is megtámadta s azon körülményből kiindulva, hogy ő hihetőleg a liberális lapocska otromba támadása elől félre vonult egy időre, — azt állította róla, hogy egyházi pénzeket költött el választási czélokra, ergó: sikkasztott s ezek után pedig megszökött. Ezen piszkolódást pedig igen jól esett átvenni több liberális lapnak, közte a «nagy tekintélyű» s «óvatos» «Pester Lloyd»-nak is. Ezen országosan híresztelt hazugságra aztán életjelt adott magáról a végkép elkeseredett ember, akit szabad Magyarországon politikai nézetének szabad nyilvánításáért üldöznek halálra, aki mindez idő alatt nem Hamburgban leste az első, újvilágba induló hajót, hanem a fővárosban időzött s onnan küldte a következő sürgönyt a «Preszburger Tagblatt»-nak, mely lapnak volt elég bátorsága őt védelmébe venni:

«Tegnap »Lloyd«-ban közölt aljas rágalom alkalmából kérem adjon ki ma délelőtti 11 órakor egy negyed oldalas kiadást, jelentse ki nevemben, hogy ugy a becstelen rágalmozó, valamint a »Lloyd« és a rágalmat reprodukáló összes lapok ellen még ma megteszem a törvényes lépéseket.

Havlicsek.»

*** Árlejts a vármegyénél.** Biharvármegye részére a jövő 1899. évben szükséges irodai irószerek, fűtési és világítási anyagok szállítására tegnap járt le a pályázat. A papir és iroda szerek évi szükségletének összege mintegy 6000 frt; a világítási anyagok összege évi 1200 frt, a központi hajduk és tisztiszolgák ruházata 3 évre mintegy 7000 frt és végül az egy évre szükséges 900 köbméter tűzifa. Az ajánlatokat nem bontották fel. Mint halljuk a tűzifára köbméterenkint 2 frt 50 kros ajánlat is érkezett be, a mi nagy engedmény, ha tekintetbe vesszük, hogy eddig 3 frtnál is magasabb összeget fizetett köbméterenként a vármegye. — Legnagyobb volt az érdeklődés a papir és irószerek szállítása iránt. Nemcsak a helybeli kereskedők versenyeztek erősen, hanem Budapestről több kereskedő lejött ez alkalomból Nagyváradra.

*** A bihar-szilági helyérdekű vasut átlomása.** A bihar-szilági helyérdekű vasut vonatokozólag a hivatalos lapban közzétett engedélyokirat e vonalon létesítendő állomásokat következőleg sorolja fel: 1. *Felső-Abrány* rakodó állomás, 2. *Száldobágy* állomás, 3. *Bályok* rakodó állomás, 4. *Széplak* vizállomás, 5. *Ipp* rakodó állomás, 6. *Nagyfalu* állomás.

*** Megkezdte a hivatalát.** Istvánffy István városi I. aljegyző Szliácsról haza érkezett s ma megkezdte hivatalos működését.

*** Pályázatok.** Postamesteri állásra Szerepen Biharvármegyében, folyamodványok a nagyvárad m. kir. posta és távirda igazgatóságához nyújtandók be 3 hét alatt. A nagyvárad m. kir. pénzügyigazgatóságnál fogalmazói állás, beöltendő 2 hét alatt.

*** A kovács czeruzája.** A »Hannoverischer Courier« német lap beszéli el ezt az anekdotát: Egy becsületes magyar kovácsmester, aki szép mezőgazdasági gépeket készített, audiencián volt Ferencz József királynál, hogy megköszönje a neki

juttatott kitüntetését. Az audiencián a mester kihuzta zsebéből a király és a királyné arcképét és így szólt:

— Felső, nekem még van valami mondani valóm: egy kérés. Kegyeskedjék felséged erre az arcképre ráírni Erzsébet királyné nevét.

A király mosolygott és azt kérdezte, mire való ez a mesternek.

— Mert ha meghalok, az érdemkeresztet vissza kell adnom. De én szeretnék családomnak valami emléket hagyni arról, hogy a királynál voltam.

— A királyné azonban most nincs itt, hanem Münchenben.

— Irja hát akkor fölséges uram a saját nevét rája.

— Most azonban épen nincs nálam semmi, amivel írhatnék.

— Van nálam plajbász, felelt készségesen a mester és a királynak átnyújtotta meghegyezett czeruzáját.

Mikor a király aláírta a nevét s a mester a képet zsebre dugta, az utóbbi zavarodottan köhécselt.

— Kiván még valamit? kérdezte a király.

— Igen, felség, a plajbászomat!

*** Vérengző csendőr.** A nagykanizsához tartozó gáspárhegyi szőlőben K e c s k é s István csendőr részlegében összekaszabolta az oldalfegyverével K o l o n g y a József pálinka mérő gazdát. A falu népe a vérengző csendőrt megtámadta s elverte, sőt az egyik munkás még a lábát is elvágta kaszával. A sebesült csendőrt és az áldozatát beszállították a kórházba.

*** Összeszuzta a jég.** Tragikus halállal mult ki Kisfaludon (Marostordamegye) egy kis gyermek H a d a r ó Jakab. A kis hét éves gyermek bele esett a cséplő gépbe, ami azután a szószeros értelmében darabokra szaggatta. A szülők ellen — gondatlanság miatt — az eljárást megindították.

*** A megtalált óriáskigyó.** A debreczeni menaszéria három és félméteres óriáskigyója, mely egy rosszul őrzött pillanatban kiszökött a pokróczokkal bélelt ládából és napokon keresztül barangolt a Szeszta-kert nagy területén, a tengeri és a szőlőtők között, megkerült. Ott találták meg a Szeszta-kertben. Az óriáskigyó *Harmath* Gergely főreáliskolai tanár szőlőjében a kánikulaj nap hevéből fölmelegedett homokban aludt, olyan jóízűen, mintha az Amazon vidék tropikus őserdejében lett volna. Prohászka menaszériás nagy örömmel vitte haza a drága hüllőt, a mely — mint keservesen panasolja — megdőbbentően lesoványodott.

*** Névmagyarosítások.** K o h n Ignác szalacsi lakos K o v á c s r a, R o z e n b l ü Sándor nagyvárad lakos R é p á s r a és G r o s s Sándor ugyancsak nagyvárad lakos N a g y - r a magyarosította a nevét.

*** A halás vádlott.** A vádlottat, a kit hat évre ítélték és a ki láthatólag nincs megelégedve védőjével, megkérdi az elnök:

— Elfogadja az ítéletet?

— Átengedem a védőnek! — feleli nagy ravaszul a halás vádlott.

*** Erdőőri vizsgálat.** Az erdőőri szakvizsgálatokat Debreczenben jövő szeptember 18 án tartják meg a megyeházán. Akik vizsgázni akarnak, azoknak pályázati kérvényüket — okmányokkal felszerelve — az erdő felügyelősnél kell benyújtaniok.

*** Őt falu haramiái.** *Lingurár* Sándor, *Kanalas* Danyila, *Makai* Pál, *Varga* György, a neve azon négy felső-dunai cigánynak, akik pár hónap óta tömeges rablásakkal rettegésben tartották az egész vidéket. F. hó 18 án éjjel Kis-Marián garázdálkodtak, ugyanis *Tóth* Lajos házának utcai ablakán egy táblát betörttek és azon át kinyitva az ablakot behatoltak a szobába és onnan temérdek ruha és ágyneműt cipeltek el, melyről rósnyi hosszú leltárt lehetne vezetni, mintegy 294 frt érték-

ben. Még ugyanezen éjjel a zsákmányt lepakolták és Bihar-Félegyházára rándultak át s ugyanazon módszerrel behatoltak Sz. *Kalmár* Zsigmond lakására, hanem motozásuknak Sz. *Kalmár* Zsigmondné felébredése véget vetett s csak egy fiókból néhány iratot tudtak elcsenni. Ugyanezen jómadarak betörési képességüket érvényesítették még május 30-án éjjel Bojton, ahol Cs. Nagy Jánosné kárára 250 frt értékű ruha és ágyneműt pakoltak ki, továbbá Nagy-Szántón *Mihusz* Jánosné látogatták meg a szokott módszerükkel és onnan mintegy 160 frt értékű ruha és ágyneműt vittek el. A kis-mariái és bihari csendőr-őrök sokáig kutattak a jómadarak után, de hasztalanul, míg végre f. hó 22-én sikerült mind a négyet megcsipni és bekisérni a nagyvárad kir. ügyészség fogházába.

*** Az ischli eset.** *Siveking* kollandiai zeneművész ügyére vontkozólag a *Línzer Volksblatt*-ban az esetenél szerepelt *Perr* káplán nyilatkozatát, melyben így mondja el a zeneművész viselkedését:

Fél tíz órakor este egy haldoklóhoz kellett mennem. Nem a lélekharang szólt, hanem a ministráns ment előttem s ő csöngetett. A Kreutz-téren négy emberrel (zsidókkal) találkoztunk, a kik a nélkül, hogy levették volna kalapjaikat, nyugodtan mentek tova. Én nem szólítottam őket meg, mert máskülönben nem viselkedtek tüntetően. Majd a Kaiserkrone szállóhoz értünk. Előttünk haladt egy ur, a ki a csengő hangjára körültekintett s mikor mellette elmentünk, füttyölni kezdett. Ezt semmiképp sem hagyhattam szó nélkül. Nyugodt hangon szóról-szóra ezeket mondtam neki:

— Uram, legyen tisztességes és vegye le a kalapját.

Midőn e felszólalásnak sem tett eleget, meginttem:

— Még ha zsidó vagy akármicsoda ön, le kell vennie kalapját, mert bepereltetem.

Erre valamit mormolt idegen nyelven. Én már tovább akartam menni, mert azt hittem, hogy a füttyölés nem gunyból történt és az illető ur nem tud németül. De ekkor ő így szólt hozzám:

— Nincs magához közöm, maga lump.

Már többen gyülekeztek össze körülöttünk. Erre a sértésre nevét és címét kérdeztem. Mivel nem felelt, mindenki előtt megmondtam neki, hogy gyáva. A nép az én pártomat fogta és az idegent követték. Ekkor ő — mint utólagosan értesültem — kivette revolverét és fenyegetőzött:

— Menjenek el tőlem, mert különben lövök.

Mikor visszatértem a haldoklótól, értesítettek, hogy az urnak nevét és lakását már kikutatták és az esetet feljelentették a rendőrségen, a mit a magam részéről is rögtön megtettem. Ez az igazi tényállás. Felesleges megjegyezni, hogy mindezért lelkesi becsületszavammal felelek. Több tanum is van, akik mindezt megerősíthetik.

Perr F. káplán.

*** Halál a lakodalmon.** Gyula-Fehérváron *Volf* Lázár polgár tegnap esküdött örök hűséget özv. *Fried* Jánosnénak. Az esküvő után ebéd volt, a miről mikor a vendégek eltávoztak, *Volf* összeesett s meghalt. A szerencsétlen embert szívszélhűdés ölte meg.

*** Hiu reménység.** Egy hirneves tárgyaló elnök, a ki nagyon szerette mutatni, hogy ő enyhén itélkezik, a valóságban azonban tulszigoru volt, megkérdi a vádlottat:

— Miért nem megy Borneoba, ott új életet kezdhet?

Vádlott: Ezt tervelem én is és ezért szeretnék szabadulni innen.

Elnök: Tehát azt kívánja, hogy felmentsük?

— Igen — hebegi reménykedve a vádlott.

Es a bíróság életfogytig tartó fegyházra ítélte.

*** Szörnyeteg apa.** *Jean Deblaudert*, a kőről a napokban megirtuk, hogy rémitő kegyetlenséggel verte agyon két kis gyermekét, különös véletlen által kerítette kézre a párisi rendőrség. A gyilkos apa a Boulevard de la Villette egyik csapszékében vacsorált és azután fizetés nélkül megszökött. A vendéglős azonban elfogta *Deblaudert* és átszolgáltatta a rendőrségnek, ahol kiderült, hogy ő a montreuili gyilkos. Mikor kikutatták, egy kötelet találtak nála, amellyel — mint mondá — a feleségét akarta legközelebb felakasztani. Gyermekének meggyilkolását is flegmatikusan bevallotta. Őnmagát ugyancsak meg akarta ölni, de állítása szerint az öngyilkosság elkövetésére nem

volt nála semmiféle alkalmas eszköz. A zsebében levő kötélről valószínűleg megfedkezett.

* **Az eltűnt Duna.** Eddig úgy tudtuk és tanultuk, hogy a Duna Donau-Eschingennél a Fürstenberg-kastély kertjében ered. A Frf. Ztg. néhány nap előtt azt írta, hogy a Donau-Eschingennél eredő folyó Tuttingen württembergi városka mellett a mészkőakadékok között eltűnik és a badeni nagyhercegségben levő Aach folyó vizét táplálja. Erre vonatkozólag egy híres hydrotechnikus a következőket írja: A Duna forrásaiul a badeni feketeterdők végnyulványaiban eredő, Berge és Brigach hegyipatakok tekintendők, a melyek Donau-Eschingen alatt egyesülnek 3 illelőleg 2 kilométernyi futás után. Ezért tulajdonképpen a Berge a Duna forrása. Már régen bebizonyított dolog, hogy a Duna Hohenzollern területen eltűnik. A Duna medre ugyanis a Svájcban Schaffhausen mellett elhúzódó Jura-mészkőhegységen halad keresztül, a mely hasonló földalakulása, mint nálunk a Karszt-hegység. Földalatti barlangokban, tölcsérekben, szakadékokban bővelkedik és így természetesen megtörténhetik, hogy forró, száraz hónapokban, a mikor a víz mennyisége a minimumra süllyed, a mederben levő szakadékok elég nagyok arra, hogy az egész víztömeget magukba fogadhassák. Így történt ez 1874-ben, a mikor a Duna Immedingen és Möhringen között tényleg eltűnt. Már akkor is azt gyanították, hogy az eltűnt Duna a légvonalban körülbelül 10 kilométer távol folyó Aachot táplálja és ezért a Dunamenti iparosok elhatározták, hogy a szakadékokat betümetik, vagy pedig a Duna medrét máshol újból ássák. A badeni miniszterium elenezte ezt, mert tudományos jelentősége mellett az Aach melletti vízművek is megkárosodtak volna ez által. Ezért 1877-ben dr. Knop karlsruhei műegyetemi tanárt bizta meg az illető vidék hydrográfiai viszonyainak vizsgálatával. Knop tanár konyhasóval eszközölte a vizsgálatot a következőképen: 200 métermázsza konyhasót zsákokban besüllyesztett a szakadékokba. Öt óra múlva megkezdte az Aach vizének megvizsgálását, a melyet előzőleg is vegyelemezett. Három nap alatt összesen 80 próbát merített és konstataálta, hogy 20 óra múlva a sótartalom már mérhető volt, 60 óra múlva elérte maximumát és 90 óra múlva eredeti összetételét tapasztalta. A kvantitatív mérések azt derítették ki, hogy az elsüllyesztett 200 mm. sóból 185 mm. az Aach folyóban kimutatható volt.

* **Találtatott.** Tegnap délután Tóth Imre törvényszéki bíró a kőfaragó utcán egy aranykarperczet talált. Igazolt tulajdonosra átveheti a rendőrségen.

* **Koldus razzia.** Az utóbbi időben a város területén ismét elszaporodtak a koldusok, úgy hogy a közönség köréből több panasz érkezett ellenük. Tegnap azután a rendőrség razzia tartott, s a koldusok egy részét bevitték a rendőrségre, ahonnan a vidékieket eltoloncolták, azokat pedig akik valami büntetendő cselekményt elkövettek, lezárták.

A bűvös asztal.

— A kis-teleki-utcai leányok jóvendőmondója. —

Sokat foglalkoztak a lapok azzal a századvégi betegséggel, hogy különösen a magasabb körökben férfiak és nők egyaránt mennyire üzik a spiritizmus különféle ágát.

Az előkelő hölgyek tul tesznek a férfiakon ezen legújabb »sport« művelésében, a mit körülbelül a nők második természetének: a kíváncsiságnak tudhatunk be.

Sok szalonból nem hiányzik a kis háromlábú asztalka, a melytől kiakarják kíváncsiságukat elégíttetni s remélik, hogy a kis asztalka, ha csak egy pillanatra is, fellebbenti a jövő titokzatos, bűvös fátylát.

Nagyváradon is sok követője van ennek a kíváncsiságból táplált ideges játéknak.

A kis-, alsó és felső Teleki utcák békés honleányai ezelőtt csak az ólomöntést, az almaevést, rábójtólást, no meg a Lucza-székét hívták segélyül,

ha beakartak pislantani a jövőbe, ha látni akarták azt a várva-várt derék iparoslegényt, aki majd az oltár elé viszi őket.

Bizonyosan ezek a csodaszerek nem birtak elég varázs erővel és sok leány maradt pártában a környéken.

A spiritizmus meghozta azonban a vérző szivekre is az orvosságot. A drága kis asztal a legkedvesebb jószág az ábrándos szívű, fitos orru bakfisek előtt ép úgy, mint az iparos ifjak legelső nyári multságán már hosszuruhában megjelent jubiláns bálkirálynőnél.

A Fiametta románcza eseng minden lányos házban reggetől estig, némi változással:

Kisasztalom, drága kis asztalom,
Sugd meg valjon soká lesz-e párom . .

Estéknént aztán előkerülnek a kis asztalkák, körülírják rája az a—b—c-t s megkezdődik az idegrontó játék.

Lesik a pohárka minden mozdulatát, hogy miként vándorol betűről-betűre. A képzelődés még jobban segélyükre jön, hogy erősen higgyék a pohár és asztal bűvös erejét. Elég egy-két betű, hogy rögtön kész legyenek a csalhatatlan magyarázattal.

Alig van már a környéken fiatal ember és hajadon leány, akinek meg ne mondta volna a kis asztal a jóvendő boldogságát.

Lassankint előveszik aztán akiket ismernek, bár távolról sem tartozik a környék lakói közzé.

Igy egyik előkelő nagyvárad-i gavallérnak, aki a legszebb tósztokat szokta a hölgyekre mondani, a kis-Teleki-utcai bűvös asztal megjósolta, hogy egy ottan lakó asszony lesz majdan az élete párja, akinek előbb a mostani férje — meghal . .

De hát bármit mondjon is az a kis asztal, az anyakönyvi táblán nem szaporodnak azok a bizonyos czédulák, a melyek minden bűvös asztalnál igazabban megmondják, hogy — kiköti be a házasság után sóvárgó szépek fejét.

Bizony a főzőkanál és varrótü biztosabb legényfogó — a kis bűvös asztalnál.

TANÜGY.

Értesítés.

A nagyvárad-újvárosi róm. kath. népiskolában a beiratások az 1898—99-ik tanévre folyó évi szeptember 1-én veszik kezdetüket s bezárólag szept. 7-ig tartanak.

Felhivattak tehát a t. szülők, kik gyermekeiket ezen kath. tanintézetben akarják taníttatni, hogy azok beiratása végett himlőoltási bizonyítvánnyal ellátva az iskolaépületben megjelenni sziveskedjenek.

Tudomásukra adatik egyuttal a t. szülőknek, hogy csak azon gyermekek tekinthetők tanköteleseknek, kik 6-ik életévüket a polgári év szeptember hónapjáig betöltik. Ugyanazért az első osztályba beirandó minden tanulótól megkivántatik, hogy erre vonatkozó keresztelési igazolványt magával hozza, ezen igazolvány az illető plebániái hivatalban kívánatra díjmentesen állittatik ki.

A beiratások naponként délelőtt 8—11-ig, délután 3—5 óráig az osztálytanítók által eszközölteknak.

Beiratási díj egy tanévre 2 frt a róm. kath. tanulóktól, más felekezetű tanulók 5 frtot fizetnek a beiratáskor. Szegény róm. kath. tanulók a beiratási díj fizetése alól fölmentetnek ugyan, de 15 krt (tanítói nyugdíjilleték) mindenki köteles fizetni.

Magánvizsgálatok a beiratási napok bármelyikén tehetők.

A jó Isten levén minden kegyelem forrása, a tanév ünnepélyes megnyitása a Szentlélek segítségével hívásával szept. 8-án — Kissaszonny napján — leendő, 9-én pedig kezdetét veszi a rendes tanítás.

Nagyvárad, 1898. aug. hó.

A nagyvárad-újvárosi róm. kath. népiskola igazgatósága.

Beiratások az Orsolya-zárda iskoláiban. A nagyvárad-i sz. Orsolya-zárdában levő külső, belső elemi és polgári leányiskolák, nemkülönböztetve a tanítóképző igazgatósága tisztelettel értesíti a nagyérdemű közönséget, hogy az előbb említett intézet iskoláiba való beiratások folyó év szeptember 1-én veszik kezdetüket és kizárólag szept. 6-ig tartanak.

A beiratás ideje a közbeeső vasárnap kivételével naponként délelőtt 8—11-ig és délután 3—5-ig tart.

A tanítóképző intézetnek 1898—99-iki iskolai évben kezdődő I. évfolyamára a beiratások csakis szept. 1—4-ig fognak tartatni; mely idő alatt a képezdésbe felvétetni óhajto növendékek okmányaik, és pedig: keresztlevél illetve születési bizonyítvány, orvosi bizonyítvány és a polgári iskola III. és IV. osztályról szóló nemkülönböztetve újraoltási bizonyítványait az Orsolya zárda beiratási helyiségében tartoznak személyesen bemutatni; megjegyztetik azonban, hogy a már eddig jelentkezettek nagy számára való tekintetből növendékek csak mérsékelt számban vétetnek föl, — a felvételtől az érdekeltek szeptember 7-én délelőtt 10 órakor fognak tájékozást nyerni. — A tanítóképző intézetben tandíj, beiratás és rajztanítás fejében előre 30 frt fizetendő.

Hogy a közös munkánkon és fáradozásainkon Isten áldása legyen, szept. 8-án reggel 8 órakor tartandó szentmise alkalmával fogjuk a Szent-Lélek-Istent segítségül hívni, miben minden beirt növendék résztvenni köteles.

A rendes előadás a belső és külső elemi és polgári iskolákban szept. 9-én veszi kezdetét.

A tanítóképzőben azonban csak szept. 12-én. Ezt megelőzőleg tartatnak a magánvizsgálatok. — És pedig tanítóképző intézeti osztályvizsgálatok szept. 2. és 3-án, a tanképesítő írásbeli szept. 5. és 6-án, a szóbeli és gyakorlati képesítő vizsgálat 9. és 10-én. A többi osztályok magánvizsgálatai pedig szept. 6-án délelőtt 8—11-ig fognak megejtetni.

Nagyvárad, 1898. aug. hó 26-án.

Az Orsolya-zárda iskoláinak igazgatósága.

Beiratások az olaszii róm. kath. elemi fiúiskolába.

A nagyvárad-i l. sz. püspökség kegyurasága alatt álló várad-olaszii r. kath. négy osztályú fiú-népiskolában az 1898—99-ik tanévre a rendes beiratások ideje szeptember hó 1-től 7-ig bezárólag d. e. 8—11-ig, d. u. 3—5 óráig fognak terjedni.

Tisztelettel értesítetnek tehát azon szülők és gyámok, kik ezen iskolában óhajtoják gyermekeiket illetve gyámoltjaikat taníttatni, hogy a fennebb jelzett napokon és időben a beiratás céljából a tanulókkal és a magasabb osztályok fölvetelére szükséges érdemsorozattal vagy bizonyítvánnyal együtt sziveskedjenek az iskola épületében (Fő-utca 819. sz.) megjelenni, mivel a magukban és minden igazolvány nélkül felküldött gyermekek felvételt nem fognak; továbbá a szeptember hó 8-án tul is csak ugy vétetnek föl, ha késedelmöket elfogadhatólag igazolni tudják.

A magánvizsgálatok előzetes bejelentés után szeptember hó 5-ikén d. e. 9 óráig fognak megtartatni.

Beiratási díj egy tanévre a róm. kath. tanulóktól 3 frt 30 kr., a más vallásfelekezeti tanulóktól 5 frt 30 kr., mely összeg a beiratás alkalmával befizetendő; a szegénységüket hitelesen igazoltak 3 vagy 5 frt befizetése alól fölmenthetők, azonban a 30 krt minden tanuló köteles befizetni.

Szeptember 8-án ünnepélyes istentiszteletre minden beirtott tanuló eljönni köteles.

A rendes tanítás szeptember 9-én veszi kezdetét.

Nagyvárad, 1898. aug. 28.

Az igazgatóság.

A női kereskedelmi tanfolyam megnyitása.

A községi polgári leányiskolával kapcsolatos női kereskedelmi tanfolyamba a Nagyméltóságú Miniszter ur engedélyének fentartása mellett a beiratások az 1898—99 tanévre f. é. szeptember hó 6-ikán és 7-ikén d. e. 11—12-ig,

d. u. 4—6-ig, 8-ikán pedig d. e 8—11-ig az iskolai helyiségben (Korona-utca) eszközöltetnek.

A női keresk. tanfolyamba csak olyan növendékek vétetnek fel, kik 14-ik életévüket betöltötték, a polgári vagy felsőbb leányiskola 4 osztályát jó sikerrel végezték, vagy 2 osztályu bizonyítvánnyal felvételi vizsgát tesznek, melynek tárgyai a magyar nyelvtan és fogalmazás, számtan és földrajz és melynek díja 5 frt.

A tandíj egész évre 50 frt, mely összeg két részben fizetendő, a beiratásnál 25 forint, február 1-én szintén 25 frt. A szülők könnyebb-ségére 5 frtnyi havi részletekben is fizethető; beiratási díj 2 frt.

Feltandíj elengedésben csak olyan növendékek részesülhetnek, kik szegénységi bizonyítvánnyal igazolják fizetési képtelenségüket és kik az első félév végén legalább tiszta jó (2) bizonyítványt nyernek.

A tanítás f. é. szeptember hó 15-én veszi kezdetét.

Nagyváradon, 1898. aug. 27.

Rechné Bauer Zsófia,
igazgatónő.

Beiratás. A várad-velencei róm. kath. elemi fi- és leányiskolában az 1898—99-iki tanévre a beiratások szeptember hó 1-ső, 2-ik és 3-ik napján tartatnak délelőtt 8—12-óráig, délután 3—5-ig. Szeptember hó 4-én délelőtt 9 órakor »veni sancte«, 5-én pedig megkezdődik a rendes tanítás. Kelt Nagyváradon, 1898. aug. 26-án. *Az igazgatósg.*

Értesítés.

A helybeli községi *polgári fiu* iskolában az 1898—99. évi beiratások szept. 1—5-ig d. e. 8—11-ig, d. u. 3—5-ig eszközöltetnek.

A felvételi-, javító-, pótló és magánvizsgálatok szept. 1-ső és 2-ikán tartatnak meg.

Tandíj 8 frt 65. kr. Magánvizsgálati díj 20 frt osztályonként.

A *rendes tanítás szept. 6-án* veszi kezdetét.

A beiratásnál felmutatandó a) *iskolai* bizonyítvány, b) *születési* bizonyítvány, c) *hímlő-oltási* bizonyítvány.

Ezeu bizonyítványok nélkül egyetlen tanuló sem vehető fel.

Azon izraelita tanulók szülei kik fiaikon a szombati írásbeli munka alól felmenteni kívánják, eziránti kérvényeiket, az iskolaszékhez címelve, a felvétel alkalmával nyújtásuk be.

Bővebb felvilágosítás az intézet hirdető tábláján és az igazgatósnágnál nyerhető.

Nagyvárad, 1898. aug. 26.

Dr. Tóth Mihály,
igazgató.

SZINHÁZ.

A bibliás ember.

Kienzl Vilmos klasszikus, de igen nehéz zenéjü operáját előadni olyan vállalkozás, a mely még fővárosban is nehézségeket okoz; vidéken pedig szinte lehetetlenség számba megy.

Ha meg vannak is a kellő főbb szereplők, honnan szerezhetni megfelelő mellék személyzetet, alkalmas zenekart, mikor a főváros csaknem kirabolta a vidéket színpadi és zenei tehetségek dolgában?

A nehézségek legnagyobb részét szerencsésen sikerült legyőzni, csupán egy akadály állott ellent a sikernek makacsul: az epizód-szerepekre alkalm s egyének hiánya. Ennek a hiánynak lehet betudni, hogy az első felvonás, a mely pedig telve van az életből kiragadott remek jelenetekkel, általában véve hidegen hagyta a közönséget. Igazi lelkes tapsokat csak a második felvonás két színében hallottunk, a hol tehetségtelenek kísérletezései nem hatottak zavarólag a főszereplők sikerére.

A darab Freudhofer Mátyásnak, a szt. othmári kolostor irnokának szomorú története.

Ő is, bátyja: János is szeretik főnökük leányát, Mártát. A győztes Mátyás lesz, mire János bosszúból felgyújtja a csüört, a mely alatt a szerelmes pár boldogságról álmodoz. Összefut a kolostor népe, elfogják a tett helyén kapott Mátyást s mivel nem tudja magát kellően kimenteni, gyújtogatásért 20 évi börtönt szenved. Kiszabadulása után egyedüli öröme a szentírás olvasása; ezért nevezik a bibliás embernek. Szenvedélye elaludt; csak akkor lobban ismét lángra, midőn egy haldokló ágyban bátyjára ismer s megtudja, hogy a gyújtogató is János volt. Azonban csak hamar visszatér nyugalma, megbocsát bátyjának, a ki így békével adja ki lelkét.

Mátyást, a bibliás embert *Mezei* adta. Az első felvonásban annyira kedvetlenül játszott és énekelt, hogy máraz egész előadás sikerét féltetni kezdtük. Később szerencsére félelmünk alaptalan-nak bizonyult. A művész ugy kitünő maszkjával, mint valóban drámai játékaival s egész erejében kifejlesztett énekével teljesen elragadta a közönséget. Várad Margittal való jelenetében mutatta ki java tehetségét s provokált zajos tapsokat nyílt színen is. Gyöngéd, megható volt a gyermekek tanításánál. Így aztán, mivel minden jó, ha jó a vége, szívesen elfeledtük az első felvonást és annak kedvetlenítő benyomásait.

Kedves, gyöngéd hangjával mintegy kiegészítette Mezei koma szerepét a vendég művésznő: *Várad Margit*. Valóban sajnálnunk kell, hogy a művészet nem vallhatja a kisasszonyt állandóan papnőjének. Izléses, diszkrét játék, simulekony, iskolázott hangja jobb színpadon is sikert biztosítana számára. Kiváló tet zést aratott a második felvonásbeli belépőjével; ezt zajos tapsokkal és négy remek virágoskorral jutalmazták. Kár, hogy néha kissé félénken mozgott a deszkákon; pedig a közönség elismerése nem adott okot trémázásra.

Székely Irén Mártha kis szerepében volt az első felvonás központja. Ha az ő művészete nem tartja össze ezt a szerencsétlen felvonást, igazán nem lett volna csuda, ha a közönség fele ott hagyja az egész előadást.

Fehér Józseftől (Engel Frigyes) többet vártunk. Eddigi sikerei után ilyen gyöngye ének és játék határozott visszaesés.

Székely Irén mellett *Kassay* (Freudhofer János) volt az első felvonás másik erőssége. Csak szoknék már egészen érthetőbb szöveg-kiejtéshez! Utóvégre a közönség arra is kíváncsi, hogy mit énekelnek neki.

Maszkja és játéka jó volt a második felvonásban is; mindössze a haldoklást lehetett volna némileg elfogadhatóbban színre hozni.

Az epizód-szerepek közül csak kettő volt jó kezekben. Zitterbach Xavéré, a derék szabóé *Leővey* s az éjjeli őre *Vank* alakításában. Leővey kifogyhatatlan komikumával, Vank pedig tiszta basszus énekével tetszett. A többi csak rontott a különben sem pazarul sikerült első felvonáson; *Várad* bordala éppen kritikán alul áll.

Az énekkar jól volt betanítva; de az első felvonás eljén ez is zavarólag hatott tul erősségével Székely és Mezey kettősére. Bajos volt a gyermekek kara; ennek fellépése megérdemelte a kapott tapsokat.

A zene pontos összejátéka ellen kifogást tenni nem lehet. Az azonban semmi esetre sem előny, hogy különösen a gyöngébb organummal rendelkező énekesekkel szinte versenyre kelt s igyekezett őket tulharsogni. Ezt leszámítva, teljes elismeréssel adóznak *Stephanidesz* karmesternek. Sokoldalúságát és te-

hetségét tegnap mutatta be eddig a legteljesebben.

Örömmel látjuk, hogy ezt az operát a jövő héten ismét előadják. Akkor, reméljük, az említett fogyatkozások nélkül fogjunk viszont látni.

R—r.

Szinköri hírek. »A zsidónő« kerül hétfőn színre Sebes Vilmos fölléptével. — »A nőszabó«, mely a múlt hétről lemaradt — bemutatója lesz kedden, amelylyel Fehér Dezső nagy tetszést aratott jubileumi darabját »A magyar színész« ismétlik meg. Ez előadás *bérletcserével* 117. (páratlan) számban megy.

Heti műsor.

Hétfő: Zsidónő, Sebes Vilmos fölléptével.

Kedd:) A nőszabó. 1-ór.

) A magyar színész.

Szerda: A bibliás ember.

Csütörtök: Rosenkranz és Gúldenstern.

Péntek: Kék asszony.

Szombat: A gésák.

Vasárnap: d. u. Diplomás kisasszonyok.

este 1848.

IRODALOM.

Az Óvónő és Tanítóképzés Egyesítése. Számord Ignác, az esztergomi Óvónő-Képzőintézet igazgatója. Érdekes és értékes munka, egy ügybuzgó szakember kezéből. Az első részben az óvónő képzés és tanítónő képzés egyesítésére irányuló törekvések történetét adja 1848-tól kezdve, a másik részben bevitatni igyekezik az egyesítés eszméjének hasznos voltát, a harmadik részben az egyesített képzők tantervét mutatja be.

Nem vagyunk barátai a folytonos egyesítésnek, mert szakra, csak szakiskola képezhet, ismerjük az ember gyarlóságát is, hogy ha magasabb kvalifikációra van képesítve, kisebb állást nem szeret betölteni, mint más hasonló kvalifikációjú társa, vagy a célt szem elől tévesztve, könnyen tulzásba esik a produkció-nál, az eredmény felmutatásánál s így az óvó és tanítóságra egyaránt kvalifikáló diploma új kellemetlenségek szülőke lenne, de nem zárkozunk el a kis füzet némely igen megszívlelendő argumentuma elől sem, miért is, mint szakember tollából eredő átgondolt jóakaratu füzetet örömmel látjuk a könyvpiacra s felhívjuk reá e szakma iránt érdeklődők figyelmét. A füzet *Buzárovits* Gusztáv kiadásában jelent meg Esztergomban.

— **Loretto, az új názáret,** mely a katolikus világot az ő nevének dicsőségével betölti. 40 képpel díszített és a lorettoi püspök ő méltósága jóváhagyó levelével bevezetett mű. A hatodik százados jubileum emlékére kiadta *Garra* Vilmos a cambridgei egyetemen a szép-művészetek tanára, *ára I korona*. Kapható: *Mészáros* Kálmánnal Budapest, Ferencziek. 32-rét, 352 lap. E mű a legújabb mindazon művek közt, melyek Lorettról irattak, egyszerűsmind pedig az egyedül hiteles. A könyv rendkívül gazdag tartalmából a következőket emeljük ki. Elől a biboros-hercegprimás igen jól sikerült arcképe látható; a képpel szemben az »Üdvözö at«, mely a primást, mint a lorettoi magyar kápolna felállására alakult országos bizottság fővédnökét éneklí meg. A názáreti és lorettoi ház ugyanazonosságát nemcsak az átviteli id-jében kiküldött tanuk, de szakértők vegyelemzése is kézzelfoghatólag kideríti. Felsorolja a szenteknek bizonyosságait, a pápák tanuskódásait s az egész világ hódolatát. Megindítólag ecseleli a lorettoi zarándoklatokat. Leírja azt a nagy tiszteletet, melyben a názáreti ház az átvitel előtti rész-sült az egész keresztény világ részéről, továbbá a szentház átvitelének történetét. Szól azon csodákról, melyek középett a szentház hat záz v óta minden alapkö és táma zió falak nélkül főnáll és a melyek megakadályozták, hogy valaki áhitatból csak egy darab követ is elvigyen a házból büntetlenül. Leírja a láncok csodáit stb. Felsorol néhányat a lorettoi szent szüz számtalan csodáiból, melyeket a szenvedő emberiség javára művelt. Leírja az átvitelről szóló hagyományokat és emlékeket, a zarándokok tanúságait az

átvitel előtt és után. Közli a Loretto dicsősé-
gére mondott beszédeket, költeményeket, a hit-
tudósok véleményeit, két más kép csodálatos
átvitelének történetét. Szól azon tárgyakról,
melyeket a szentház magában foglal, a szentház
evődényeiről, eredeti falfestményeiről, a kincs-
tárról, a hatszázados emlékünnepről, a német
és magyar kápolnáról, mely utóbbinak felállításá-
tyében épp most fáradoz egy főrangú hölgyek-
ből alakult bizottság. Végre leírja a szentház
egyetemes társulatát és minden magyart lelke-
sít annak felkarolására. A képek kitűnők.

— **A katolikus hitvédelmi folyóirat**
augusztusi füzeté a következő tartalommal jelent
meg: A hitel. Nemzetgazdaságtani értekezés. Irta:
Ernst Sándor Egyházi reform mozgalmaink 1848-ban.
Kanonokok választása. Esperesek kinevezési módja.
Papnevelők beosztási és tanulmányi reformja (folyt.)
Irta: Keményfi K. D. Társadalmi mozgalmak az ó-
korban. A szociálizmus a görögöknel és rómaiak-
nál. Irta: O—o. Protestánsok panasza. Az új rend
hatása. Felhívás a magyar katolikusok szeptem-
berhavi országos lourdesi zarándoklatára. Megtértek
Csarnoka. A legméltóságosabb Oltáriszentség és a
conversiók. Irta: Fülöpp István. Kronikás. Cseh
katolikusok nagygyűlése. — Szent Erzsébet. — Oh
azok a türelmes protestánsok. — Reményt adó
csodaság. — Ez is csak valami. — A főnebbi
állítás megvilágítva. — Darwin káplánja és Fe-
renczi tisztetetes. — Hogy teszünk mi? Oh azok
a jezsuiták. — A lemondás dalaiból. — 900 éve,
— Szociálista éretlenkedés. — Zsidó élelmesség.
— Hazafias protestánsok. — Valami kongruáról.
Irta: ifju Sámbar. Irodalom. Kalocsai szt. Ágoston
egyesület: A Jézus könyve. Tóvári — Melcher —
Dr. Kiss Vasárnapi szentbeszéd. Ism.: Onokro-
talusz. Vegyesek. Kulturképek. Irta: Bolanden
Konrad. (Egy iv.)

Igazságszolgáltatás.

A nagyvárad kir. tábla kitűzött ügyei.

Előadó: *Urbán Adof.*

Büntető tanács.

2138. Venter György hiv. hatalom való vissza-
élés.
2139. Itj. Szép János s. t. hiv. hatalom való
vissza élés.
2171. Beke József becsületsértés.
2172. Reiner Ignác becsületsértés.
2292. Fekete János becsületsértés.
2293. Glembezki Istvánné testi sértés.
2294. Julis Mihály becsületsértés.
2334. Balog Juliánna lopás.
2335. Varga Andrásné lopás.
2417. Dékán Lajos testi sértés.

Előadó: *Nagy Ferencz.*

2427. Mikle György testi sértés.
2441. Thoma János iden ingó dolog rong.
2455. Kralik Mihály hatóság elleni erőszak.
2456. Hipezki Mártonné becsületsértés.
2457. Szima István s. t. testi sértés.

REGÉNY-CSARNOK.

A GORDIUSI CSOMÓ.

Németből: *Gusztáv.*

I.

Saját életemből való történet, a mit ma
el akarok beszélni. 185-ben voltam W.-ben
(szántszándékkal hallgatom el ama kis főváros
és gyógyhely nevét.) — Akkoriban beteg vol-
tam, orvosom tanácsára kellett oda mennem,
hogy magam gyógyíttassam. Azután meg más
— — gyengédebb kötelékek is ott tartottak
ugy, hogy egészen a tél közepéig ott maradtam.
Mikor W.-be értem, szeptember közepén, a
saison tetőpontján volt, valóságos néparadat
volt ott. Az idő nagyon kellemes volt, az ide-
genek csak úgy özönlöttek oda, a fürdő, a hely
kellemességei, de mindenek felett a hazard já-
ték csak úgy vonzotta őket.

W. Schweiczon tul a nagy turista uton
fekszik, egyike az éjszak Németország, Hollan-

dia, Anglia és déli Németország közt levő fő-
állomásoknak; talán senki sem utazik azon az
uton a nélkül, hogy e helyet meg ne látogassa.
A kedves hely gyönyörű vidékével olyan ott
mint egy szirén, köröskörül szőlőhegyek, gesz-
tenyésberkek terülnek el, csalogatva az utast.
A padokon csengő arany, mint gyönyörű enek
hangzik az ntas fülébe, és már nem egynek okozta
romlását, miután üres zsebbel és még üresebb
hassal utnak eresztette. Az igaz, hogy szép,
tüzes szemekben sem volt ott hiány.

Mert bizony — — ah már minden ré-
gen elmúlt, most ott mindenkinek ravasz módra
megjött az esze — — a szirének most hosszú-
hosszu harisnyát kötnek — jámboran nézeget-
nek bele és sóhajtanak, sóhajtoznak a régi
szép idők után.

W.-nek akkor mintegy 20000 lakosa volt;
volt ott egy vár, volt színháza, egyenes utai,
pompás parkjai. A kis hercegi udvar egész
télien át ott tartózkodott, idegenekkel szemben
rendkívül nagylelkűen viselkedett, így hát né-
mely előkelő vándor életet élők és turisták
már akkor kiválasztották téli tartózkodásra.
Az ilyen kis udvar mindég hatalmas vonzó pont,
hasonlít a jegcedés középpontjához, minden
rokon felét magához csatol. De meg télen volt
ott olyan multság is, a mi csak nagy váro-
sokban adja elő magát, ehhez még a szelid ég-
hajlat, az élelem olcsósága, a tere-feré — még
kissé zordabb időben sem volt a szép zsinór
egyenes allé üres. W. mindenkor megőrizte,
mint az öreg Algarucki hercegnő megjegyezte,
kinek mindég egész kis udvara volt, a melyhez
én is tartoztam.

Mikor oda érkeztem, még felhőtlen ég mo-
solygott minden kedves helyecskéjére, reggeltől
estig szólt a zene, a társalgó termek, a külső
terek hangosan voltak az ezer meg ezer ele-
gans vendég zajongásától; társaságokban járták
be a vidék minden zege-zugát, akkor még örö-
kös vasárnap volt. Azonban mit használt ne-
kem mindez, beteg voltam. Mindazt csak szo-
bámból nézhettem, vagy ha kis kocsimon kö-
rül toltam magam — akkor minden öröm
lehangolt, bántott — mikor már én is részt
vehettem volna az életben — — ah! — —
ősz lett, kedves olvasóm. Kihalt minden élet.
Erős vágyam az élet után az örömek után,
csak gyengén nyert kielégítést. Meghalt ott
minden, hó volt a szemfedele.

Haydu-nak van egy zenedarabja, ha jól
tudom »die Abschiedssymphonie« a czime, a
nagy mester különös alkalomra szerezte: —
örömhangok áradoznak, az orchester teljes ere-
jével megszólal. Azután egyszer csak felem-
kedik az egyik hegedűs — szóval egy ember —
komoly arcczal bezárja könyvét, hegedűjét
hóna alá veszi, gyertyáját elfújja és lassan el-
távozik.

Azután nézz oda, felemelkedik egy másik,
a zene tovább szól — az egy fuvolás — fufo-
láját összerakja — gyertyája kialszik, hallgata-
gon, ünnepiesen tovább áll. Egyik a másik után
távozik, a gyertyák egyenkint alusznak ki, a
a tér mindég sötétebb, sötétebb lesz, a zene
folyton gyengébb, gyengébb, olyan fájdalmas
panaszos, a moll az uralkodó, a szívet leirha-
tatlan szomorú érzet fogja el. Egy nemzedék
halála ez — — itt a tél, — — a hótakarta
sirhantok — — még kevesen vannak hátra.
Azonban azokra is rákerül a sor, majd . . .
majd . . . Neked is távoznod kell. — —
Már csak négyen vannak, pedig milyen sokan
voltak — — most emelkedik fel a második
hegedűs — követi a cello, a brách — a gyer-
tya világ kialszik — sötét van — még csak
egyetlen hegedűs sir, panaszkodik a nagy üres-
ségben. — — Hirtelen egy csattanás . . . a
hur elpattant . . . az utolsó gyertya is kialszik
— a zene elnémult, siri csend uralkodik min-
denütt — — ki halt minden — — oda van.

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK.

A helyzethez.

Budapest, aug. 27. (Saját tud. táv-
irata.) Hivatalosan jelentik a következőket
a helyzetre vonatkozólag: Ma délután

Thun gróf osztrák miniszterelnök, báró
Bánffy magyar miniszterelnök, gr. Golu-
chovszky külügyminiszter és Lukács pénz-
ügyminiszter ma hosszabban tárgyaltak.
— Thun elnökléte alatt újból miniszter-
tanács volt, melyben valamennyi osztrák
miniszter részt vett. Ő Felsége ma dél-
előtt fogadta a magyar minisztereket és
valószínűleg holnap ismét fogadni fogja,
még pedig a kiegyezés megkötése ügyé-
ben. Mint hirlik, Lukács a magyar ország-
gyűléshez a közös kiadásokra való hozzá-
járulást az eddigi kvóta kulcs szerinti
arányban fogja beállítani. Illetékes körök
szerint a döntés hat napra remélhető,
mikor is a király elnökléte alatt közös
tanácskozás lesz.

A királyváró Lőcse.

Budapest, aug. 27. (Saj. tud. táv.)
Lőcséről jelentik: A király tiszteletére szer-
vezett fáklyásmenetbe már 3000 fák-
lyavivő jelentkezett, köztük 500 bányász.
Aznap este örömtüzeket gyujtanak a Kár-
pátok csucsain és pedig a Ferencz Jó-
zsef, a nagyszalóki és a lomnici csucso-
kon. Budapestről a királynapok idejére
33 főből álló titkos rendőrt küldenek. A
rendőri szolgálatot 60 csendőr fogja tel-
jesíteni. A király szept. 11-én reggel ér-
kezik. Az első reggelit a vonaton költi el.

Az előpataki eset.

Budapest, aug. 27. (Saj. tudós. táv.)
A legszigorubb hivatalos vizsgálat két-
ségbevonhatatlanul igazolta, hogy a Ká-
roly román király arczképe ellen irány-
zott állítólagos előpataki merénylet nem
igaz. A valódi tényállás, melyet a brassói
»Gazeta Transilvaniei« fujt fel merény-
letté és pedig pártpolitikai szempontból
a hatásosabb nemzetiségi izgatás fegy-
veréül, a következő: Károly király arcz-
képe a szóbanforgó vendéglő nyitott ve-
randájának falán függött. Az állítólagos
merénylet éjszakáján nagy szélvihar volt.
Előpatakon s ezt a képet a vendéglő
közvetlen közelében elhuzódó sétaterre
dobta s annak aranyozott machée rámaja
összetört. A vendéglői szolga a képet
reggel bevitte, de érthető okokból a
ráma-töredékeket az utcán hagyta. Mi-
helyt az új ráma elkészült, a képet visz-
zatették helyére s az most is ott függ.
Az Előpatakon fürdőző románság csak
a Gazetta Transilvaniei alarmczikkeiből
értesült az egész állítólagos merényletről
annyira jelentéktelen volt az egész incidens.

Bethlen András gróf halálához.

Budapest, aug. 27. (Saj. tudós. táv.)
Bethlen András gróf elhalálozása alkal-
mából a képviselőház elnöksége a kép-
viselőház nevében az elhunyt ravatalára
díszes koszort helyeztetett s az özvegy-
hez intézett táviratban részvétét fejezte ki.

A Dreyfus-ügy.

Budapest, aug. 27. (Saj. tudós. táv.)
Párisból távirják: Amint a »Libre Parole«
jelenti, a katonai becsületbiróság, amely
elő Esterházyt állították, ma összeül és
valószínűleg ezen az ülésen dönteni fog.

Kihallgatás a szultánnál.

Budapest, aug. 27. (Saj. tudós. táv.)
Konstantinápolyból távirják: A szultán a
mai szelamlik után kihallgatáson fogadta

Markov bolgár diplomáciai ügyvivőt, aki ez alkalommal bemutatta a szultánnak Velicskov bolgár kereskedelemügyi minisztert. A szultán Velicskovnak az Osmanje rend nagy szalagját adományozta.

Uj olasz nagykövet.

Budapest, aug. 27. (Saj. tudós. táv.) Rómából írják: Viktória királyné hozzájárult ahhoz, hogy De Renzis báró, Olaszország eddigi nagykövete a spanyol udvarnál, londoni olasz nagykövetté neveztesse ki.

Spanyolország és Amerika.

Budapest, aug. 27. (Saját tud. táv.) Washingtonból távirják: Az amerikai békebizottság immár teljes számu. A bizottság Day volt külügyminiszterből, Frye és Davis szenátorokból, Whitelan Reid volt nagykövettől és White bíróból áll.

Kiutasított oroszok.

Budapest, aug. 27. (Saját tud. táv.) Amint a Reuter-ügynökség Larnacaból és Cyprusból jelenti, a »Douro« gőzhajó 1129 kaukázusi duhoborcot szállított ott partra, akiket vallásuk miatt Oroszországból kiutasítottak.

KÖZGAZDASÁG.

A Sebes-Körözs tarsulat közgyűlése.

A Sebes-Körözs vízszabályozó és ármentesítő tarsulat tegnap választmányi és közgyűlést tartott.

Jelen voltak: Gróf Csáky Lajos elnök, Örley Kálmán alelnök, Gallacz János kir. és műszaki tanácsos, ker. felügyelő, Szarvassy Arzén kir. főmérnök, miniszteri megbízott továbbá Bujdosó Sándor, Csánky Béla, Czeglédy Imre, dr. br. Drechsel Gyula, dr. Fazekas Imre, Frankó Endre, Gordán Ambrus, Hlatay Endre, Hoffmann Mihály, Jelentsik István, Kovács Gyula, Mártonffy Bogdán, P. Nagy István, dr. Papp József, Schwartz Ábrahám, Schwartz Bertalan, Schwartz Ferencz, Weiszlovits Gyula társulati tagok, Pekanovits Imre társ. igazgató, főmérnök, Tabéry Ármin szakaszmérnök, Ficzek Lajos pénziárnok, Katona Bálint nyilvántartó.

Tudomásul vétetett első sorban a földm. miniszter azon intézkedése, mely szerint Steiner Gábor kir. főmérnök a zombori kir. folyammérnökséghez történt áthelyezése következtében a tarsulathoz miniszteri megbízottul Szarvassy Arzén kir. főmérnök, gyulai folyam-mérnöki hivatal főnökét nevezi ki, kapcsolatosan tudomásul vették kinevezett miniszteri megbízottnak ama értesítését is, mely szerint akadályoztatása esetén őt a tarsulathoz miniszteri minőségben Pósa Károly kir. mérnök fogja helyettesíteni.

A jobb és balpárti belviz csatornáknál élő vízzel leendő ellátása céljából készített tervezet, miniszteri megerősítés alá leendő felterjesztés végett elfogadták, azon megjegyzéssel, hogy annak kivétele felett egy később tartandó közgyűlés f. g. határozzon.

Igazgató főmérnöknek a tarsulat folyó munkálatairól beadott jelentését tudomásul vették, és elrendelték, hogy a Vésztő község közbizottságában eddig felállítva volt társulati távbeszélő állomás az e község határban folyó éven létesített belviz-csatorna őrházhoz a Komádi község házában elhelyezve volt beszélő állomás pedig az e községben állandó lakással bíró társulati felügyelő lakásába áthelyeztetni határozottat.

Az üresedésben volt 2 választmányi tagsági helyére Ötvös Gyula Bors község megbízottja és Kiss György vésztői birtokos választották meg.

Az ártérfejlesztő 11-es bizottságba kiegészítendő beválasztott — rendes tagokul — Gécző Géza és Dr. Bárány Drechsel Gyula; pótagokul: Mártonffy Bogdán és Ambróczy Mártont.

A Gróf Wenckheim Géza ártérbirtokossal — a tulajdonát képezett belvizrendezési művek átvétele tárgyában között egységesség jóváhagyott.

Németh Sándor társulati felügyelő, aggrórára való tekintettel, a szolgálat alól felmentetett s részére az őt megillető nyugdíj összeg utalványoztatott.

Az ártér kataszteri minőségi szabályozása tekintetében végrehajtott munkálat elfogadtatott s annak közszemlére kitétele elhatározottat.

Reich Jenő s Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Határidők.

Budapest, augusztus 27.

Buza őszre	8.35
Buza tavaszra	8.23
Uj tengeri	4.45
Tengeri augusztusra	5.05
Rozs őszre	6.63
Zab őszre	5.33

Értéktőzsde.

Az irányzat szilárd.

Budapest, augusztus 27.

Salgótarjáni	620.—
Wggon-kölesön	244.—
Villamos vasut	256.75
Osztrák hitel	360.80
Magyar hitel	397.25
Allamvasut	359.90
Déli vasut	78.—
Rimamurányi	253.50
Magyar jelzálog	207.—
Magyar leszámítoló	262.50
Iparbank	104.25
Budapest közuti	389.—
Kereskedelmi	1435.87

Bécs, augusztus 27.

Az irányzat szilárd.

Osztr. hitel	360.65
Magyar hitel	397.—
Allamvasut	359.65
Birodalmi márka	58.85

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1898. augusztus 27-én

Magyar aranyjárdék 4%	120.85
Magyar koronajárdék	98.50
Magyar vasuti kölesön aranyban 4,0%	119.25
Magyar vasuti kölesön ezüstben 2,0%	100.50
Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból	120.—
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	96.70
Italmérési jog megváltási kötvény	100.50
Horvát-szlavón földtehermentesítési kötvény	97.85
Magyar nyeresemény-sorsjegy-kölesön	160.50
Tiszabábi és szegedi sorsjegyek kölesön	140.—
Osztrák járadék papirban	101.50
Osztrák járadék ezüstben	101.35
Osztrák járadék aranyban	121.50
Osztrák korona járadék	101.25
1860. Osztrák államsorsjegyek	140.—
Osztrák magyar bankrészevény	901.—
Magyar hitelbankrészevény	369.—
Osztrák hitelintézeti részevény	359.—
Páris vista	360.10
Német birodalmi márka	58.60
London vista	120.05
Páris vista	755.—
20 márkás arany	11.76

NAGYVÁRADAI SZINKÖR.

Évadbérlet 114. szám. Kisbérlet 112. szám
Páros Páros

Ma vasárnap, 1898 augusztus 28-án
a kolozsvári országos nemzeti színház személyzetével:

Délután fél 4 órakor, fél helyárrakkal:
DEBORAH, AZ ÜLDÖZÖTT ZSIDÓLEÁNY.
Népdrama 4 felvonásban.

Este 7 órakor, rendes helyárrakkal:

ötöd ször:

1848.
(HADAK UTJA.)

Látványos színmű, előjátékkal 9 képben. Irta: Veró György.

Előjáték: »Március 15.« »Április 11.« I. kép: »Az utolsó jobbágy.« (Dobolló, 1848. október.) II. kép: »A hadak útja.« III. kép: »A tűzpróba.« (Gábor Áron ágyugyára. Kézdi-Vásárhely 1848. november.) IV. kép: »Diadalról«

diadalra.« (Piski 1849. február.) V. kép: »Otthon!« (Dobolló, 1849. Márczius.) VI. kép: »A vég kezdete.« (Segesvár—Félegyháza 1849. Julius) VII. kép: »Fekete karácsony« (Dobolló, 1849. decz.) VIII. kép: »Fehér karácsony« (Dobolló, 50 év múlva.) IX. kép: »Álom.«

Személyek az előjátékban:

Petőfi Sándor	Pataki Béla
Jókai Mór	Váradi Mór
Irinyi József	Neményi
Zakár Gergely, jogász	Heltai N.
Német polgár	Gara J.
A felesége	Váradiné
Második polgár	Vank I.
Egy hölgy	Marosi Adél
Gr. Batthyány Lajos, miniszterelnök	Odry Árpád
Kossuth Lajos	E. Kovács Gy.
Gr. Széchenyi István	Szentgyörgyi I.
Vasvári Pál	Ághy Sándor
Egy polgár	Török K.
Egy uri hölgy	Miklósi Ilona

Személyek a darabban:

Darkó Mózes, székely paraszt	Török K.
Débor, a felesége	Laczkó A.
György fiaik	Tompa K.
Laczkó	Kassai K.
Eszter, György felesége	Székely Irén
Pistuka, a fiok	Fehérváry M.
Zakár Domokos, örmény kereskedő	Vendrei Ferencz
Kiriska, a felesége	K. Árpási Kata
Gergely, a fiok	Heltai N.
Anikó, a leányuk	Turchányi Olga
Balta János, düllő biztos	Bartos Gyula
Pupók Mihók	Hornyánszky L.
Sata, székely paraszt	Leővey Leo
Antos, kath. plebános	Gergely M.
Bardócz, ref. pap	Odry Árpád
Radó, székely paraszt	Szabó József
Petőfi Sándor	Pataki Béla
Gábor Áron	Váradi M.
Egy székely őrtálló	Vank István
Jéri, Zakár szolgálója	Zajonghy E.
Bem József, honvéd tábornok	Szentgyörgyi I.

Kezdeté 7, vége 10 órakor.

Holnap, hétfőn:

Sebes Vilmos vendégfölképtével:

ZSIDÓNÓ.

Opera.

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

NYILTTÉR.*

Búcsu-szó

A »Bárá Hirsch Mór« egyesület tisztelt tagjaihoz.

Kötelességemnek tartom tisztelt Tagtársaimnak ezuton az eddig irántam tanusított pártfogásért legforróbb köszönetet kifejezni.

Miután én, a miről a t. tagoknak tudomásuk is van, sok zaklatás után f. évi junius 27-én a 3 hónapi felmondási időre tekintettel 1898. október elsejére lemondottam, azt pedig, tegnap érkezett level szerint sajnálattal, csak most vették tudomásul, daczára annak, több végrehajtó bizottsági tag ez állás betöltésére pályázatom beadására is felkértek, de azt megtagadtam.

Tegnap ide érkezett a központi titkár felügyelővel együtt és nálam alapos rovincsolást (a nagyváradi végrehajtó bizottsággal együtt) ejtven, mindent a legnagyobb rendben találtak, s azután további működésem alól október hó 1-ig járó fizetéssel felmentettek.

Végül értesitem, hogy a »Bárá Hirsch Mór« egyesület irodáját Nagy-Magyar-utca 258. sz. a házba a központi titkár utasítása folytán (pinczébe) szállítottam.

Tisztelettel kérem a jelenlegi törzstagokat, hogy a könyvecskékkal együtt mielőbb sziveskedjenek nálam jelentkezni, hogy azokat átvegyem, hogy 1 1/2 évi működésem alatt a pénzbeszedő által visszaelés nem történt-e, nehogy későbbben az esetleges károk, illetve hiányok engem terheljenek.

Ezek után maradok a régi jó barátaim és tagtársaimnak őszinte tisztelője.

Nagyvárad, 1898. aug. 27.

Rákos Vilmos,

»Bárá Hirsch Mór« egyesület volt titkára.

* E rovat alatt közöltékért nem vállal felelősséget a Szerk.

Árlejtési hirdetmény.

Nagyvárad város törvényhatósági bizottságának 177/12576—898 sz. határozata alapján a fertőző betegek részére építendő városi kórháznak, az e célra megvett V.-Velence Nagy-Szöllős-utca 79. sz. (Bölöny József-féle) telken leendő felépítésére ezennel árlejtést hirdetek s annak megtartására **1898. évi szeptember hó 5-ik napjának d. e. 10 óráját** a városház termébe kitűzöm.

Az összes tervszerinti építkezések 32345 frt 11 krban vannak előirányozva, melyből ajánlattevők az engedményt %-ban tartoznak kifejezni.

Árlejtési szóval vagy írásbeli zárt-ajánlat beadása mellett lehet; a zárt ajánlatok azonban csakis az árlejtés megkezdéséig vagyis 1898. évi szeptember hó 5-ik napjának d. e. 10 órájáig fogadtatnak el.

Köteles árlejtő az árlejtés megkezdése előtt 2000 frtot alulírott árverelő küldöttségi elnök kezéhez letenni, illetve 50 kros bélyeggel ellátandó zárt ajánlatához, — melyben világosan kifejezendő, hogy ajánlattevő az árlejtési feltételeket ismeri s azokat magára kötelezőnek elfogadja; készpénzben vagy óvadékképes értékpapirban mellékelni, avagy a városi pénztár által kiállított letéti nyugtát csatolni.

Az árlejtési feltételek, tervek, költségvetések alulírott hivatalos helyiségében a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Árlejtőt tett ajánlata azonnal, Nagyvárad városát azonban csakis a törvényhatósági bizottságnak jogerős jóváhagyása esetén kötelezi.

Nagyvárad, 1898. augusztus 25-én.

Komlóssy József,

jogügyi és gazd. tanácsnok mint az árver. küldöttség elnöke.

136 19-50

Nincs többé láb fájtás

sem tyúkszem, sem izzadás láb, sem bőrkeményedés, sem lábdaganat, sem lágys láb, sem lbégés. Rövid idei viselés után megkönnyebbül a járása annak, ki czipőjét **dr. Högyes-féle az egész világon szabadalmazott Asbest talpbéléssel látja el.** Párja egyszerű 60 kr. kettős vastagsága 1 frt 20 kr. Az Asbest talpbétét kitűnőségét legjobban bizonyítja, hogy a cs. és kir. közös hadseregnek és a m. kir. honvédségnek eddig 22500 pár szállított. Szétküldés csakis utánvétellel, vagy a pénz előleges beküldése és külön 10 kr. frankó. Felvilágosítások és prospektusok, köszönetnyilvánítások ingyen. Vizonteladónak megfelelő árendemény.

Általános Asbetáru gyár betét-társaság. Budapest, VI., Sziv-u. 18.
Egyedüli elárúsító raktár Nagyváradon: Eigner Ede.

Értesítés!

Ezennel értesitem a n. é. közönséget, hogy **Voszka Ferencz czipő-kereskedő urnak Nagyvárad, Fő-utca** (Apácza templommal szemben) a mai napon

legcélzzerűbb szeremet átadtam,

amelylyel mindenki képes **10 perc alatt kés nélkül és minden fájdalom nélkül, régi vagy fájdalmas tyúkszemeket eltávolítani**

Megsértés vagy vérmérgezés teljesen ki van zárva.

Kiváló tisztelettel

M. M. Jutkovitez, tyúkszem-műtő
B E C S.

Miután **M. M. Jutkovitez bécsi tyúkszem-műtő urtól kizárólagos eladását** ezen szernek megkaptam, továbbá hogy az általam történt **első próbán** ezen említett szer lábaimon a **tyúkszemeket teljesen eltávolította,** ezennel igen ajánlom az érdeklődők becses figyelmébe.

Teljes tisztelettel

VOSZKA FERENCZ.

KÖBÁNYAI KIRÁLY SÖRFÖZŐ

Részvény-Társaság.

Alaptőke **4,800,000 korona.**

Maláta-sör.

Bajor módra készült ezen legújabb sörgyártmányunk arra van hivatva, hogy az e nemű külföldi árukat kiszorítsa.

Kellemes zamata miatt kedvelt üdítő ital és gyógyhatásánál fogva a legelső orvosi szaktekintélyek melegen ajánlják, különösen **dr. Korányi Frigyes** és **dr. Kétili Károly** egyetemi tanár urak tanusítják, hogy ezen sör sikeresen használhatóan bizonyult.

Ideg bajokban, vérszegénységűnél, emésztési zavaroknál, gyengeségnél maláta-sörünk kétségtelenül valódi gyógyító szer.

Árak vidékre: Nagy láda: 60 kis palack 6 frt, betét 4 frt összesen 10 frt.

Kis láda: 30 kis palack 3 frt, betét 2 frt, összesen 5 frt, budapesti vasuti állomásra szállítva utánvétellel.

Hónapokig eltartható.

A ládákért és palackokért adandó 4 forint illetve 2 frt betétet, azoknak bérmentes visszadásakor visszaszolgáltatjuk.

Megrendeléseket elfogadnak: Gyári irodánk Kőbányán, városi irodánk: Budapest, VII., Kertész-utca 40. és helybeli főraktárosunk:

POPPER JÓZSEF.

251 5-20

Hirdetések felvételnek

a „TISZÁNTUL“

kiadóhivatalában.